

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Srovnání životní úrovně v České republice vůči
vybraným zemím v Evropské unii**

**Comparison standard of living in the Czech Republic to selected
countries in the European Union**

Martina Štychová

Plzeň 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Srovnání životní úrovně v České republice vůči vybraným zemím v Evropské unii*“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce doc. PaedDr. Jaroslava Dokoupila, Ph.D. za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne .....

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala především panu doc. PaedDr. Jaroslavu Dokoupilovi, Ph.D. za pomoc při vypracování této bakalářské práce. Poděkování rovněž patří mé rodině za podporu při studiu.

Obsah

1 ÚVOD	6
1.1 Vymezení oblasti.....	7
2 CÍLE PRÁCE, HYPOTÉZY	10
2.1 Cíle práce.....	10
2.2 Hypotézy	10
3 TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1 Životní úroveň.....	11
3.1.1 Životní úroveň z ekonomického hlediska.....	12
3.1.2 Životní úroveň z demografického hlediska	12
3.2 Ekonomické ukazatele životní úrovně	13
3.2.1 Blahobyt.....	13
3.2.2 Human Development Index (HDI).....	13
3.2.3 Nezaměstnanost	14
3.2.4 Chudoba (Human poverty index)	15
3.2.5 HDP na obyvatele jako ukazatel životní úrovně	17
3.3 Demografické ukazatele životní úrovně.....	17
3.3.1 Naděje na dožití	17
3.3.2 Vzdělanost	18
3.4 Ukazatel životního prostředí	18
3.4.1 Kvalita ovzduší	18
4 PRAKTICKÁ ČÁST	19
4.1 Human development index.....	19
4.2 Nezaměstnanost.....	20
4.2.1 Dlouhodobá nezaměstnanost (12 měsíců a déle).....	22
4.3 Chudoba	33
4.4 HDP na obyvatele.....	34
4.5 Naděje na dožití.....	47

4.6 Vzdělanost.....	55
4.7 Kvalita ovzduší.....	67
5 ZÁVĚR.....	68
6 DISKUSE.....	70
7 SEZNAM MAP:	71
8 SEZNAM GRAFŮ:	72
9 SEZNAM TABULEK:	75
10 ZDROJE A CITACE	77
11 ABSTRAKT	82
12 ABSTRACT	83

1 ÚVOD

Životní úroveň představuje kvalitu života společnosti a je základním cílem hospodaření (ekonomiky). Jedná se o velmi zajímavou problematiku, a proto jsem si ji vybrala pro svoji bakalářskou práci.

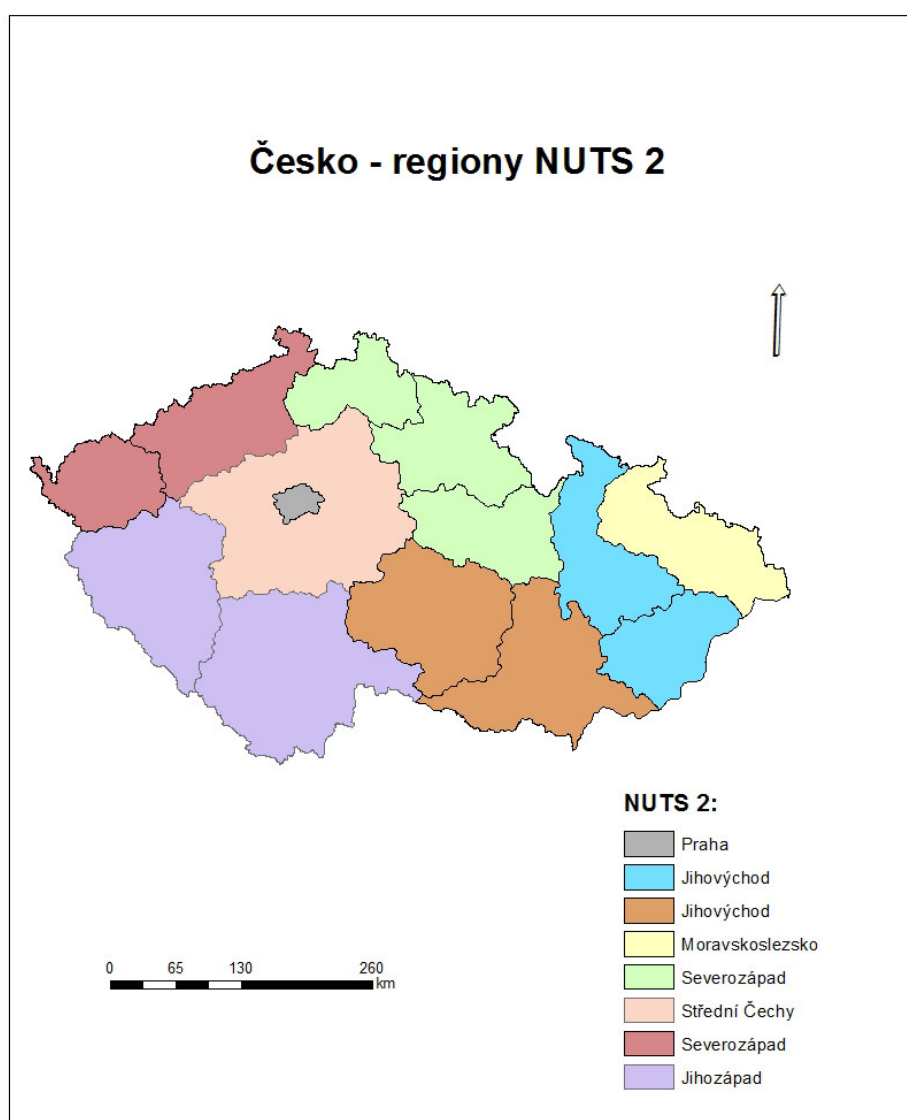
Životní úroveň se neustále mění. Z historického pohledu se zvyšuje, avšak není stejná u všech lidí a národů. Ovlivňuje ji výše peněžních příjmů obyvatelstva, ceny statků a služeb. Není sporu o tom, že člověk vede kvalitní život, když se v dobrém zdravotním stavu dožije vysokého věku, když je mu poskytnuto patřičné vzdělání, má přístup k takovým materiálním statkům, aby si mohl zajistit slušnou životní úroveň, je obklopen lidmi, které má rád, kterých si váží a kteří mají rádi a váží si jeho, když se může účastnit správy věcí veřejných aj.

Ve světě existuje mnoho odborných pohledů jak zkoumat životní úroveň. V této bakalářské práci se zaměřím především na ukazatele nezaměstnanost, HDP na obyvatele, vzdělanost, naděje na dožití, human development index a kvalitu ovzduší.

1.1 Vymezení oblasti

Tyto státy byly zvoleny právě proto, že Německo je stabilním členem Evropské unie a Česko a Slovensko byly dříve společným státem. Dnes je Slovensko a Česko už více než 10 let součástí Evropské unie a Slovensko je součástí eurozóny.

Mapa č. 1: Rozdělení Česka na regiony NUTS 2

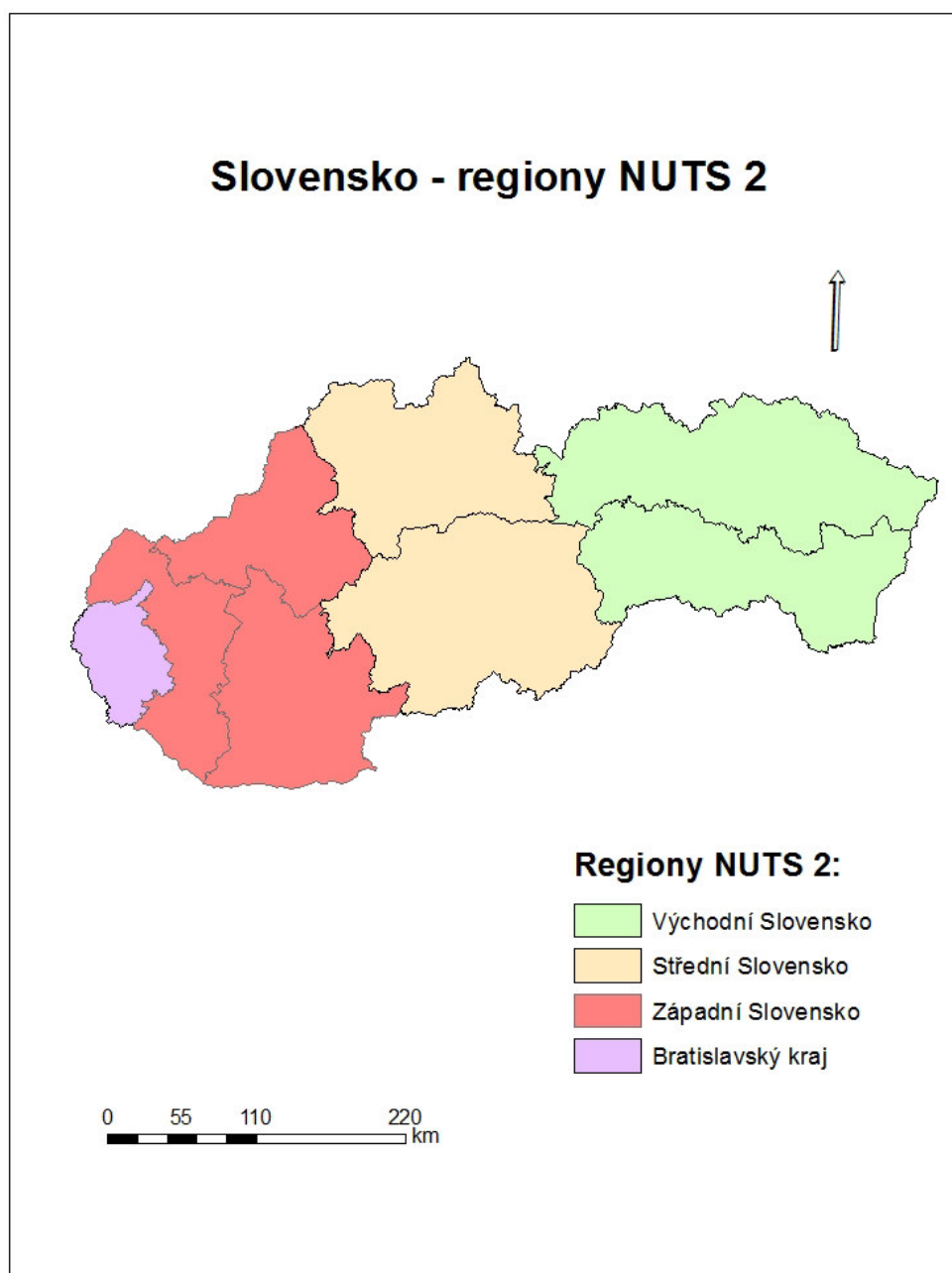

Zdroj: Vlastní zpracování v ArcGIS

Mapový podklad: www.gadm.org

Česko se skládá z 8 regionů NUTS 2.

Mapa č. 2: Rozdělení Slovenska na regiony NUTS 2

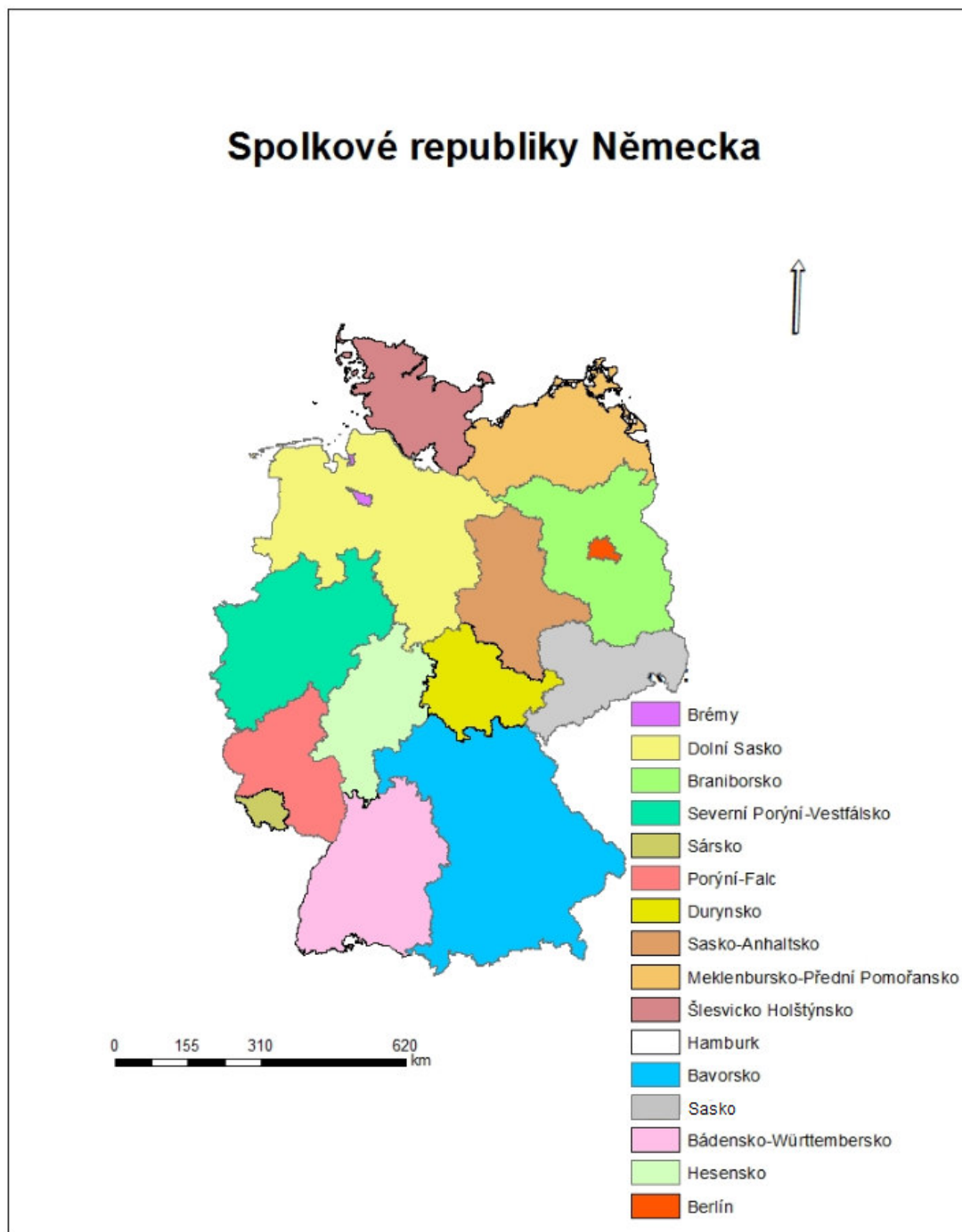
Zdroj: Vlastní zpracování v ArcGIS

Mapový podklad: www.gadm.org

Slovensko se skládá ze 4 regionů NUTS 2.

Mapa č. 3: Rozdělení Německa na jednotlivé spolkové republiky

Zdroj: Vlastní zpracování v ArcGIS

Mapový podklad: www.gadm.org

Spolková republika Německa se skládá z 16 spolkových zemí.

2 CÍLE PRÁCE, HYPOTÉZY

2.1 Cíle práce

Cílem mé bakalářské práce je srovnat životní úroveň Česka, Slovenska a Německa na základě vybraných ukazatelů, které jsem si vybrala pro můj výzkum. Vybranými ukazateli jsou: nezaměstnanost, HDP na obyvatele, vzdělanost, naděje na dožití, human development index a kvalita ovzduší.

Dalším mým cílem je sledovat a analyzovat za dané časové období rozdíly mezi chudšími a bohatšími regiony Česka, Slovenska a Německa. Zhodnotím postupný vývoj až po současnost v rámci jednotlivých států a regionů pomocí komparativní analýzy. Výsledky okomentuji a zanalyzuji v grafech, tabulkách či mapkách.

Data získána pro bakalářskou práci jsou volně přístupná na Eurostatu, Human development report a The World Bank.

2.2 Hypotézy

Vytvoření hypotéz patří k nedílné součásti bakalářské práce. Pro svou bakalářskou práci, jsem si stanovila celkem 3 hypotézy, které mi pomohou ke splněním jednotlivých dílčích cílů.

- H1. Od roku 2004 roste životní úroveň Česka a Slovenska rychleji než u Německa.
- H2. Životní úroveň Slovenska roste rychleji než životní úroveň Česka.
- H3. Růstem životní úrovně se snižují meziregionální rozdíly na úrovni regionu NUTS 2 v rámci Česka a Slovenska rychleji než v rámci Německa.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Životní úroveň

V posledních několika desetiletích prošla česká společnost celou řadou změn. V osmdesátých letech normalizační nivelizace stlačila platy do úzkého příjmového pásma, bez velkého ohledu na to, zda dotyčná osoba pracovala jako odborník nebo nekvalifikovaný dělník. Mezi nomenklaturou a dělnickou třídou existovala nepsaná dohoda, která zajišťovala manuálním profesím ekonomické výhody, výměnou za bezproblémové přijímání stávajících poměrů ve společnosti. V těchto letech Československo patřilo mezi země s největší nivelizací příjmů v Evropě, a to i v porovnání s ostatními socialistickými zeměmi. Vzhledem k jednotlivým příjmům se od sebe, tedy až na výjimky, nelišilo materiální postavení domácností. Větší majetek rodiny nenaspořily, vybavení domů spotřebními předměty navíc odpovídalo pouze nabídce trvale vyprázdněných obchodů. V devadesátých letech se proto objevil trend, jdoucí proti uměle nastavenému stavu, který byl vyvolán zafixováním mezd a rovností ve spotřebě (Tuček 2003).

Do této oblasti můžeme zahrnout množství a kvalitu spotřebovaného zboží a služeb, případně to, co úroveň spotřeby určuje, tedy výši finančních příjmů z majetku. Vedle toho co si koupí nebo sami vyrobí či vypěstují pro svou spotřebu, si pak mnozí lidé do svého pojetí životní úrovně automaticky a zcela správně zahrnou i množství volného času, který mohou věnovat svým zálibám. Dále sem patří rozsah a kvalita veřejných služeb, které mají charakter tzv. veřejného statku. Klasickými příklady takových veřejných statků jsou třeba silnice, mosty, kanalizace, veřejné osvětlení, obrana, policie, justice, zdravotní prevence (www.socioweb.cz). Pomocí peněžních prostředků se dostává za výměnu zboží a služby. Prostřednictvím směny spotřebitel vyhoví svým potřebám, které vedou k uspokojení a z části se podílí při tvorbě životní úrovně spotřebitele.

Obecně lze však říct, že pojem životní úroveň se dá charakterizovat jako absolutní úroveň spotřeby hmotných statků a služeb a souhrn ostatních hmotných a společenských podmínek, které ovlivňují uspokojování potřeb obyvatelstva (Sova 1978).

3.1.1 Životní úroveň z ekonomického hlediska

Životní úroveň se může chápat jako multifunkční kategorie prosperity, stavěná spíše na objektivních kriteriích, které mají vždy ve specifickém smyslu relativní charakter (Koreleski 2007).

Životní úroveň z pohledu ekonomického je tvořena položkami, které jsou ovlivňovány kvantifikovatelnými ukazateli. Mezi data, která jsou uvažována v rámci měření životní úrovně z hlediska ekonomického, patří zejména příjmy a výdaje, spotřeba, kupní síla, mzdy, nezaměstnanost, cenová hladina (Michaelson 2009).

Tato kvantifikace a návaznost na matematické vědy ve vyjádření životní úrovně je vidět v definici, kde v rámci statistiky se životní úroveň vyjadřuje kvantifikovaně, tj. v měřitelných veličinách. Charakterizují ji především příjmy, předpokládaná spotřeba na osobu apod., tedy reálné mzdy, případně důchody obyvatelstva, faktor, který je v neustálém dynamickém pohybu a mění se v čase. V různých etapách vývoje společnosti nebo obdobích a v různých částech světa mají jednotliví ukazatelé životní úrovně rozdílný význam (Knausová 2005).

V rozsáhlejší pojetí zní definice životní úrovně jako historicky podmíněný stupeň uspokojování životních, tj. hmotných a duchovních potřeb obyvatelstva, zároveň souhrn životních, existenčních, pracovních a jiných podmínek, za nichž jsou tyto potřeby uspokojovány.

3.1.2 Životní úroveň z demografického hlediska

Životní úroveň z demografického hlediska se s postupným vývojem společnosti zvyšuje.

Země, nepříliš ekonomicky rozvinuté, mají obecně vysokou úroveň porodnosti. Země s vyšší ekonomickou rozvinutostí mají s vyšší životní úrovní nízkou porodnost ([hppts://is.muni.cz](http://is.muni.cz)).

Díky zvyšování životní úrovně se lidé dožívají vyššího věku. Demografická revoluce je součástí globální revoluce moderní doby, která zahrnuje revoluci průmyslovou, na ni navazující vědecko-technickou revoluci, proces urbanizace a celou řadu dalších revolucí (Kalibová 2005).

U demografické revoluce vzniká u jednotlivých populací různá životní úroveň. Ukazuje se tedy, že pro její vznik není nejdůležitější dosažený stupeň životní úrovně, ani odcházející populační vývoj, ale naopak souhrn změn, který s sebou přináší hospodářský a společenský vývoj (Pavlík 1964).

3.2 Ekonomické ukazatele životní úrovně

3.2.1 Blahobyt

Blahobyt souvisí s hrubým domácím produktem, proto jsem tento ukazatel zařadila do životní úrovně. Pod slovem blahobyt si mnoho lidí představí spokojenost a dostatek statků, služeb a štěstí. Blahobyt ze slovníku ekonomů znamená dosahování maximální spokojenosti za technologických, kapitálových a časových omezení. Ekonomické pojetí blahobytu je realističtější. Chceme-li něčeho dosáhnout, musíme něco jiného obětovat. Jediné, co mají oba způsoby chápání blahobytu společného, je cíl – dosažení maximální spokojenosti.

Blahobyt je abstraktní pojem, není možné jej uchopit ani objektivně změřit, a stejně tak ani spokojenost, kterou představuje. Přesto existuje několik způsobů, kterými lze blahobyt aproximovat.

Z makroekonomického pohledu není blahobyt měřitelná veličina, protože zahrnuje takové neměřitelné věci jako užitek z volného času nebo užitek z čistého vzduchu. Následující rovnice blahobytu zní:

Blahobyt = produkt + přírůstek volného času – zhoršení kvality životního prostředí (Holman 2002).

3.2.2 Human Development Index (HDI)

Index lidského rozvoje vystihuje reálnou kvalitu lidského života a všechno nepodléhá jenom hospodářskému růstu.

Tento index je každoročně sestavován Rozvojovým programem OSN a určuje, jak dobře se v dané zemi žije. Jsou zahrnuty trochu jiné ukazatele, než v případě Legatum Prosperity

Index. Patří sem mimo jiné hrubý domácí produkt na osobu, kupní síla, délka života, gramotnost a podíl dětí přihlášených do škol. Tyto ukazatele jsou poté počítány samozřejmě i trochu jinou metodologií.

HDI je stanovováno pro 187 zemí a zahrnuje v sobě 3 základní dimenze: lidské zdraví, úroveň vzdělanosti a hmotnou životní úroveň.

Index nabývá hodnot od 0 do 1. Na jeho základě pak lze rozlišit státy s velmi vysokou ($HDI > 0,75$), vysokou ($0,75 \leq HDI \leq 0,51$), střední ($0,5 \leq HDI \leq 0,26$) a nízkou ($HDI < 0,25$) (CES VŠEM 2013).

Čím se stát více pohybuje a je blíže k hodnotě 1, tím je stát více rozvinutý.

3.2.3 Nezaměstnanost

Vnímat nezaměstnanost můžeme jako stav, kdy některá z částí ekonomicky aktivního obyvatelstva nepracuje. Nepostradatelnou složkou je ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo akceptuje práci zejména při dané úrovni mzdové sazby. Odlišují se tím, že za mzdových podmínek jsou skutečně ochotni práci akceptovat.

Ekonomové pro přehlednost rozlišují čtyři druhy nezaměstnanosti:

a) frikční nezaměstnanost – Takto nazýváme pohyb lidí přecházejících z jednoho zaměstnání do druhého se stejnou nebo podobnou kvalifikací. Tato nezaměstnanost se pohybuje do 1% a není důvodem k znepokojení, jelikož se jedná o nezaměstnanost krátkodobou a přechodnou.

b) Sezónní nezaměstnanost – Jedná se o zvláštní specifickou součást frikční nezaměstnanosti. Vzniká v odvětvích, kde sezónní práce, výroba nebo odbyt kolísá v závislosti na ročním období.

c) strukturální nezaměstnanost – Je důsledkem změn ve struktuře národního hospodářství. Následkem je rozdílnost mezi požadovanou kvalifikací a kvalifikací uchazečů o práci což vyvolává nutnost jejich rekvalifikace. Jedná se o závažný problém pracovního trhu, který se musí řešit dlouhodoběji a je nákladnější než nezaměstnanost frikční. Stejně jako u frikční nezaměstnanosti se strukturální nezaměstnanost vyznačuje shodným počtem volných pracovních míst a počtem lidí, kteří práci hledají.

d) cyklická nezaměstnanost – V zásadě se jedná o stav na trhu práce, kde dochází k vyšší nabídce práce, než je poptávka po ní.

3.2.4 Chudoba (Human poverty index)

Definovat chudobu není jednoduché, existuje více jak 70 definic. Jednotlivé definice chudoby sice mají společný základ, ale většina z nich není komplexní a tak definují chudobu z různých dílčích hledisek.

Podle významových encyklopedických slovníků pojem „chudoba“ je nedostatek:

- a) materiálních potřeb typických a nezbytných pro denní běžný život (potraviny, ošacení, zvykové právo, vzdělání, zdravotní péče apod.). Rozumí se tím nedostatek základních potřeb
- b) ekonomického zajištění (nedostatek základního kapitálu, peněz, přírodních zdrojů apod.). Většinou se jedná o nerovnoměrné rozdělení těchto zdrojů, některý stát je chudý, jiný bohatý
- c) sociálních vztahů, svobody, právního zajištění, svobody vyznání, rovnoprávnosti žen a mužů (<https://moodle.unob.cz>).

Světová banka definuje chudobu jako velmi komplexní problematiku, která zahrnuje velké množství fenoménů, jako například neschopnost uspokojit základní potřeby, nedostatečný přístup k nezbytným přírodním zdrojům, nedostatek vzdělání a dovedností, špatné zdraví, podvýživu, nedostatečnou kvalitu bydlení, nedostatečnou hygienu, náchylnost vůči náhlým změnám, násilí a kriminalitě, nedostatek politické svobody a možnosti se prosadit ve společnosti (<https://moodle.unob.cz>).

Obecně lze stav chudoby rozdělit na pět, svým charakterem odlišných skupin, a to na:

- a) absolutní chudobu, o které hovoříme v případě, že se člověk dostane do stavu, kdy není schopen uspokojit své nejzákladnější potřeby, jako je zajištění potravy a ošacení.
- b) relativní chudobu - stav, kdy jedinec nebo rodina uspokojují své sociální potřeby na výrazně nižší úrovni než je průměrná úroveň v dané společnosti.
- c) extrémní chudobu - stav, kdy člověk žije méně než za 1 dolar na den (nemají 3 základní potřeby – jídlo, ošacení, bydlení)
- d) hmotnou nouzi - je stav, kdy člověk-občan nemá dostatečné příjmy, aby si vlastním přičiněním zabezpečil základní životní podmínky.

e) sociální nouzí - stav, kdy člověk není schopen zabezpečit své sociální potřeby. Důvodem k tomuto může být zdravotní stav, nezletilost, absence sociálního zázemí (tzn. osamělost starých či handicapovaných lidí) (<https://moodle.unob.cz>).

OSN definuje chudobu následovně: chudoba je odepření možností a příležitostí, porušování lidské důstojnosti. To znamená neschopnost účasti jednotlivce ve společnosti, nedostatek potravy a ošacení pro rodinu, nemožnost navštěvovat školu či zdravotnické zařízení, žádné vlastnictví půdy pro pěstování potravin či práce pro výdělek. Z toho vyplývá nejistota, bezmoc a vyloučení jednotlivců, domácností či celých komunit. Lidé jsou více náchylní k násilí, a to často vede k životu v odlehlých oblastech, bez přístupu k pitné vodě či kanalizaci (Gordon 2005).

V nynější době se zvyšují rozdíly mezi chudšími a bohatšími státy a též rostou rozdíly mezi bohatými a chudými obyvateli v regionálním i v globálním měřítku.

Chudoba ohrožuje celkem 16 % evropského obyvatelstva, avšak v některých specifických skupinách je tato míra vyšší. Typickými oběťmi chudoby se stávají děti a starší lidé. V Evropské unii žije v chudobě 19 milionů dětí. To je 19 % dětí v EU. Zpravidla je to proto, že jejich rodiče nemají zaměstnání nebo dostanou jen příležitostnou práci. V některých zemích je jiným důvodem nedokonalá struktura sociálních příspěvků. Obzvláště zranitelné jsou v tomto směru domácnosti s pouze jedním rodičem, z nichž 32 % je ohroženo chudobou. Do stejné míry (19 %) jsou postiženi starší lidé. Tato situace je obzvláště citlivá ve Velké Británii, Španělsku a baltských zemích, kde tato míra dosahuje 25 %. Ženy (17 %), zejména svobodné (25 %), jsou více postiženy než muži (15 %). Nejvíce ohroženi jsou nezaměstnaní lidé. 41 % z nich žije pod hranicí chudoby. Sociální dávky (například rodinné přídatky, podpora v nezaměstnanosti a příspěvky na bydlení) riziko chudoby snižují, ale domácnost, která je závislá pouze na příspěvcích, těžší dosáhne slušné životní úrovně (Chudoba v Evropě 2009).

3.2.5 HDP na obyvatele jako ukazatel životní úrovně

HDP je ukazatel ekonomického výkonu dané země. Zjednodušeně si ho představme, jako souhrn všeho nového, co bylo v dané zemi vyrobeno za určité období (<http://www.statistikaamy.cz>).

Hrubý domácí produkt je souhrn všech vytvořených hodnot (v priméru, sekundě, terciéru i kvartéru) za 1 rok na území daného státu. Většinou se udává v nominální hodnotě – v přepočtu na americké dolary USD, buď jako celková částka, nebo v přepočtu na 1 obyvatele, nebo v paritě kupní síly.

Během demografické revoluce dochází k růstu populace, který má určité dopady na růst HDP na hlavu. Zatímco růst produktivní populace má silný pozitivní dopad na růst HDP na hlavu, zvětšování celkové populace působí na růst HDP na hlavu silně negativně (Krupová 2008).

3.3 Demografické ukazatele životní úrovně

3.3.1 Naděje na dožití

Střední délkou života neboli nadějí dožití. Jde o ukazatel, který nám říká, kolik let v průměru ještě prožije jedinec, pokud by po zbytek jeho života byla úmrtnost stejná jako v roce, pro který je tento ukazatel počítán. Období může být i jiné než jeden rok. Český statistický úřad nabízí údaje za 5leté intervaly. Odhaduje se zvláště pro muže a pro ženy každého věku, protože úmrtnost je jiná nejen v každém věku, ale také pro každé pohlaví (Měsíčník českého statistického úřadu 2015).

V řadě vyspělých zemí ve světě překročili střední délku života hranici 80-ti let. Výdaje na zdravotní péči u starší skupiny populace jsou výrazně vyšší než u ostatních skupin. Ze statistik vyplývá, že čím více narozenin člověk oslaví, tím se dožije vyššího věku.

3.3.2 Vzdelanost

Domnívám se, že ukazatel vzdelanosti je velmi důležitý k určení kvality životní úrovně. Lidé by se měli věnovat kvalitnímu vzdělávání, jelikož se poté bude odrážet v jejich profesním životě.

Roky dlouhého vzdělání zahrnují velký díl života mladého jedince. Hlavní prioritou ve vzdělání by mělo být uvedení do zaměstnání se zdárným zařazením do společnosti. Někteří jedinci nedokončí úspěšně dané studium; je to dáno především finančními, zdravotními nebo osobními záležitostmi.

V dřívější historii ženy dosahovaly nižší vzdělávání než muži. Za posledních dvacet let se situace změnila.

3.4 Ukazatel životního prostředí

3.4.1 Kvalita ovzduší

Jako kvalitu vnějšího ovzduší označujeme úroveň znečištění vnějšího ovzduší, která může svými účinky ovlivňovat lidské zdraví, vegetaci, celé ekosystémy i materiály. Tato úroveň znečištění vnějšího ovzduší je způsobena vypouštěním znečišťujících látek z různých zdrojů v důsledku lidské činnosti (např. doprava, spalování, průmyslová výroba a další). Znečišťující látky jsou po vypuštění ze zdroje přenášeny v atmosféře a mohou tak ovlivňovat kvalitu ovzduší jak v nejbližším okolí samotného zdroje znečištění, tak ve vzdálenějších oblastech (Kvalita ovzduší 2015).

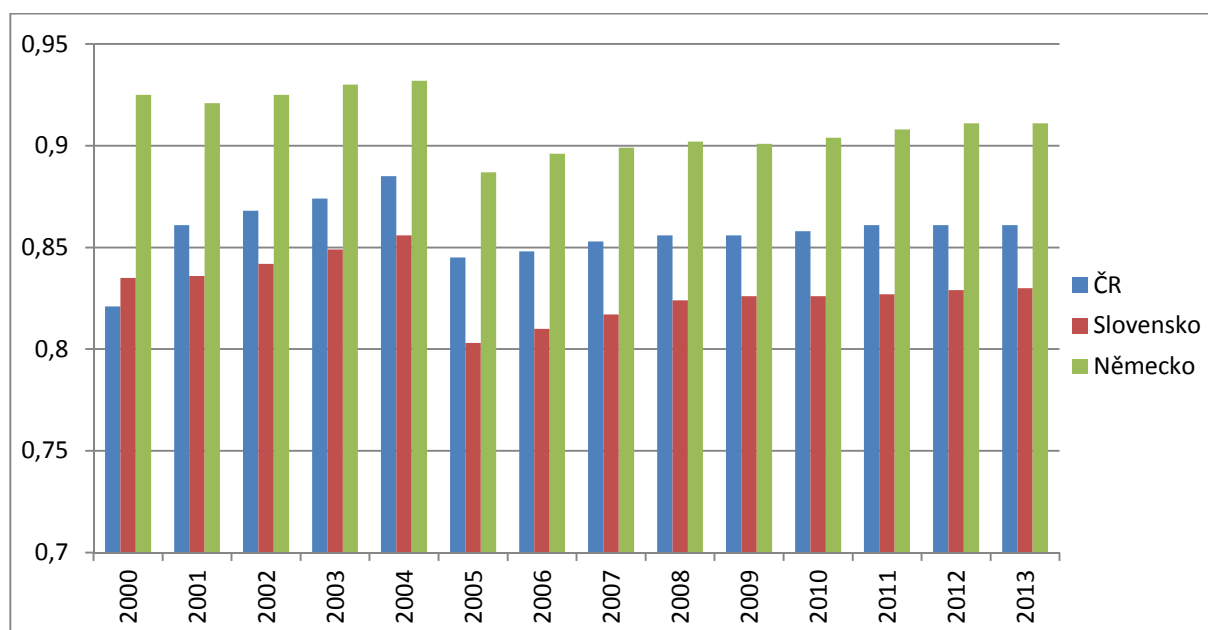
Hans Bruyninckx, výkonný ředitel agentury EEA řekl: „Znečištěné ovzduší škodí lidskému zdraví i ekosystémům. Značná část populace nežije v životním prostředí, které lze podle současných norem považovat za zdravé. K nalezení udržitelného způsobu řešení tohoto problému si Evropa bude muset klást ambiciózní cíle a jít nad rámec stávajících právních předpisů“ (Evropská agentura pro životní prostředí 2015).

4 Praktická část

4.1 Human development index

Jedním z moderních ukazatelů pro zjištění životní úrovně je Human development index.

Graf č. 1: Index lidského rozvoje v jednotlivých zemích

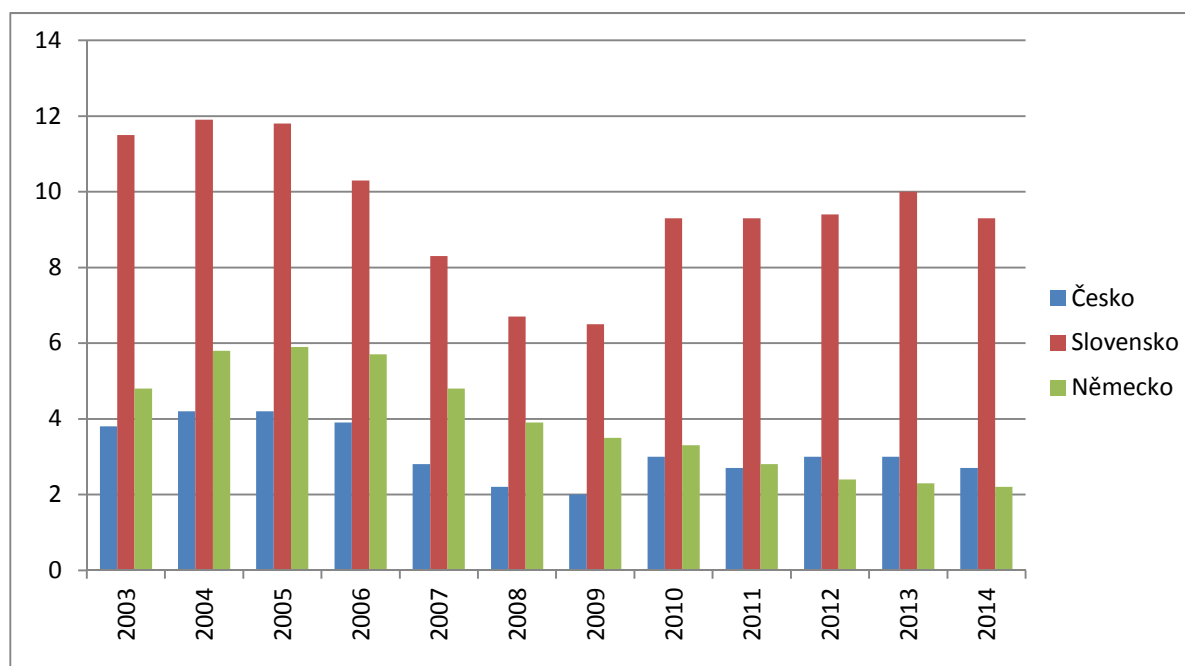
Zdroj: Vlastní zpracování dle Human Development Report

Hodnoty nabývají rozpětí od 0 do 1. Čím se stát více pohybuje a je blíže k 1, tím je stát více rozvinutý. V roce 2000 bylo na tom lépe Slovensko než Česko. Do roku 2004 byly státy na vysoké úrovni rozvinutosti, ale pak následovalo prudké snížení a následné zvýšení do roku 2013. Od roku 2000 do roku 2004 jsou z grafu vidět větší změny v Česku než v Německu. Od roku 2007 do roku 2013 se Slovensko postupně přibližuje k Česku.

4.2 Nezaměstnanost

Cílem každého státu je snižovat svoji nezaměstnanost, aby lidem poskytli práci a nedocházelo tolik k získávání sociálních dávek u nezaměstnaných.

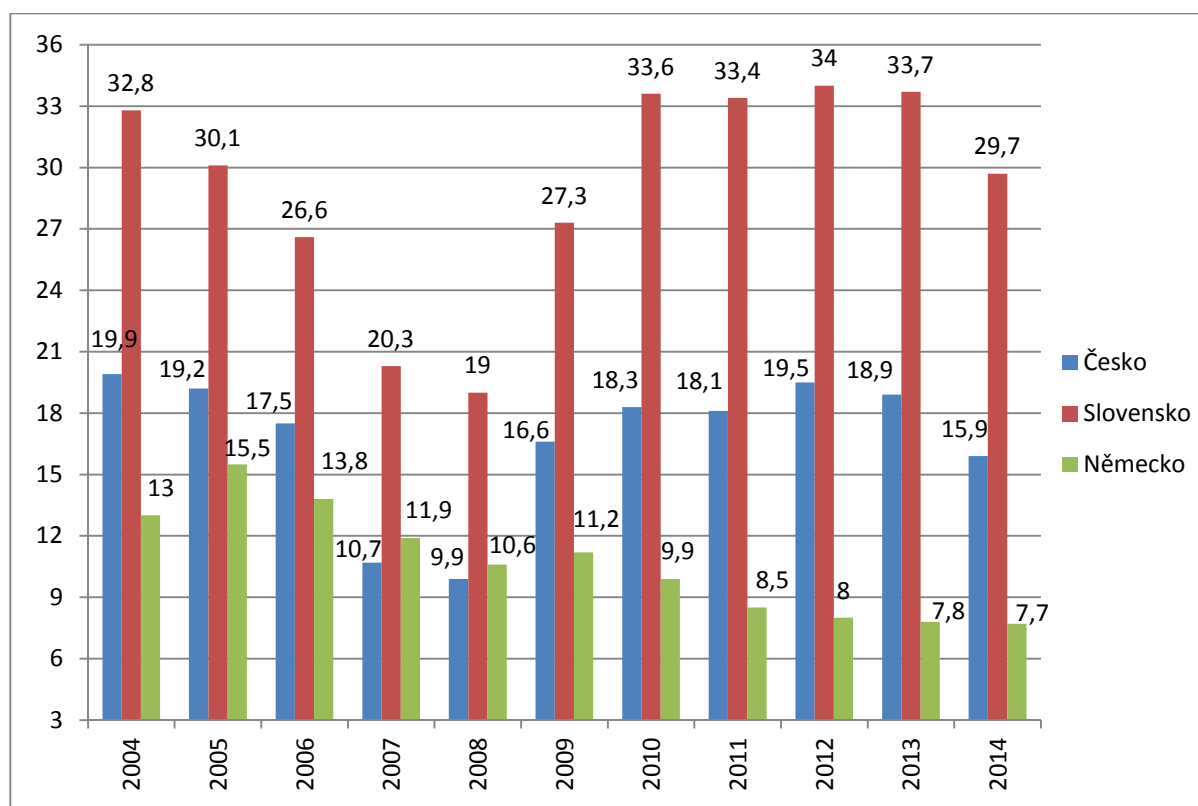
Graf č. 2: Vývoj dlouhodobé míry nezaměstnanosti v jednotlivých státech mezi 15 - 74 lety (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Slovensko výrazně převyšuje Německo i Česko z hlediska dlouhodobé nezaměstnanosti. Velice podobná nezaměstnanost byla od roku 2010 do roku 2014 v Česku i v Německu. V Německu došlo v období 2006 až 2014 ke snižování nezaměstnanosti. Naopak je to na Slovensku, kde došlo od roku 2010 ke zvýšení dlouhodobé nezaměstnanosti. Na Slovensku je z grafu vidět velké rozdíly v jednotlivých zkoumaných letech oproti Česku i Německu. Od roku 2010 do roku 2014 si Česko drží více méně konstantní vývoj.

Graf č. 3: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech ve věkové skupině 15 – 24 let (v %)

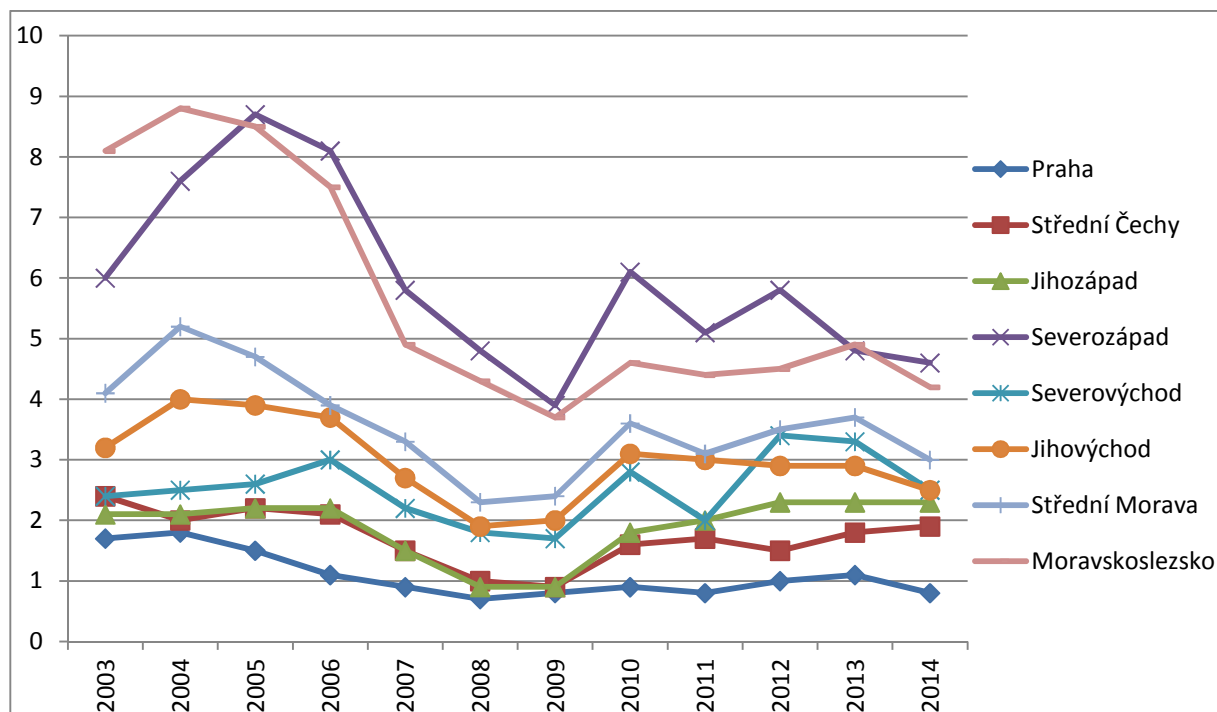

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Od roku 2004 do roku 2008 se nezaměstnanost v Česku a na Slovensku u mladých lidí snižuje. Od roku 2004 do roku 2005 se nezaměstnanost v Německu zvyšuje. Nejvyšší obrovské procentuální zastoupení ve věkové skupině 15 -24 let mělo během 11-ti letého sledování Slovensko. Na Slovensku jsou ve vývoji nezaměstnanosti velké skokové rozdíly oproti ostatním státům. V období 2010 až 2013 se míra nezaměstnanosti u mladých lidí na Slovensku téměř 2x zvýšila než je tomu v Česku. Od roku 2009 do roku 2013 začala růst nezaměstnanost u mladých lidí na Slovensku. Rozdíly Česka a Německa se v období 2009 až 2014 zvýšily. V období 2004 až 2008 nejsou tak velké rozdíly v Česku a Německu v nezaměstnanosti u mladých lidí. Někteří mladí lidé, mají se změnou školního prostředí do zaměstnaneckého života potíže.

4.2.1 Dlouhodobá nezaměstnanost (12 měsíců a déle)

Graf č. 4: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v Česku - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 1: Rozdíly dlouhodobě nezaměstnaných v Česku v regionech NUTS 2

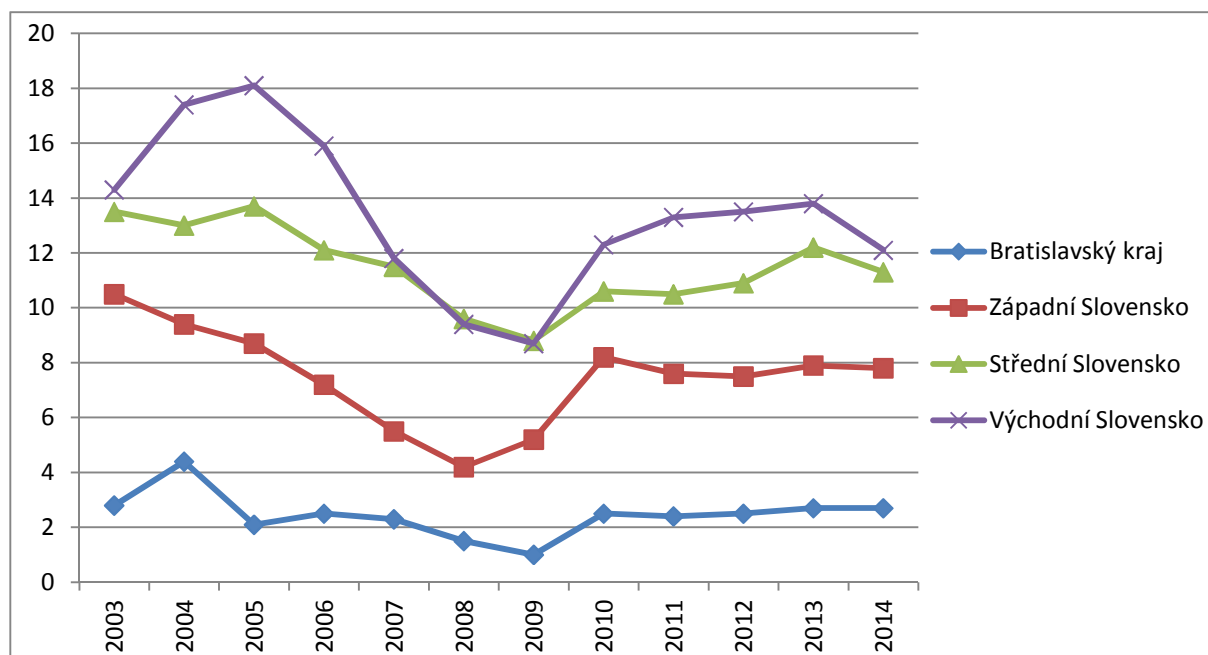
	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Moravskoslezsko (8,1)	6,4	Severozápad (4,6)	3,8
Nejnižší hodnota	Praha (1,7)		Praha (0,8)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2003 jsou znázorněny v grafu velké regionální rozdíly. Největší poklesy dlouhodobé nezaměstnanosti byly zaznamenány od roku 2005 do roku 2009 u regionů Severozápad a Moravskoslezsko. Postupem času se v roce 2014 snížily regionální rozdíly. V regionech NUTS 2 Severozápad a Severovýchod je zobrazena od roku 2005 do roku 2009 výrazný pokles křivky. V roce 2014 se snížily regionální rozdíly o 2,6% nižší. Díky útlumu těžby hnědého uhlí, vysoké nezaměstnanosti a s tím spojeným odklonem od těžkého průmyslu

nastupuje v regionu NUTS 2 Severozápad postupně probíhající změna ekonomické struktury. Moravskoslezsko je známé svou těžbou černého uhlí. V roce 2013 Praha skončila na 6 místě z celkového počtu 272 regionů EU, měla nejnižší nezaměstnanost u mladého obyvatelstva.

Graf č. 5: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti na Slovensku - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 2: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti na Slovensku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Východní Slovensko (14,3)	11,5	Východní Slovensko (12,1)	9,4
Nejnižší hodnota	Bratislavský kraj (2,8)		Bratislavský kraj (2,7)	

Zdroj: Vlastní zpracování

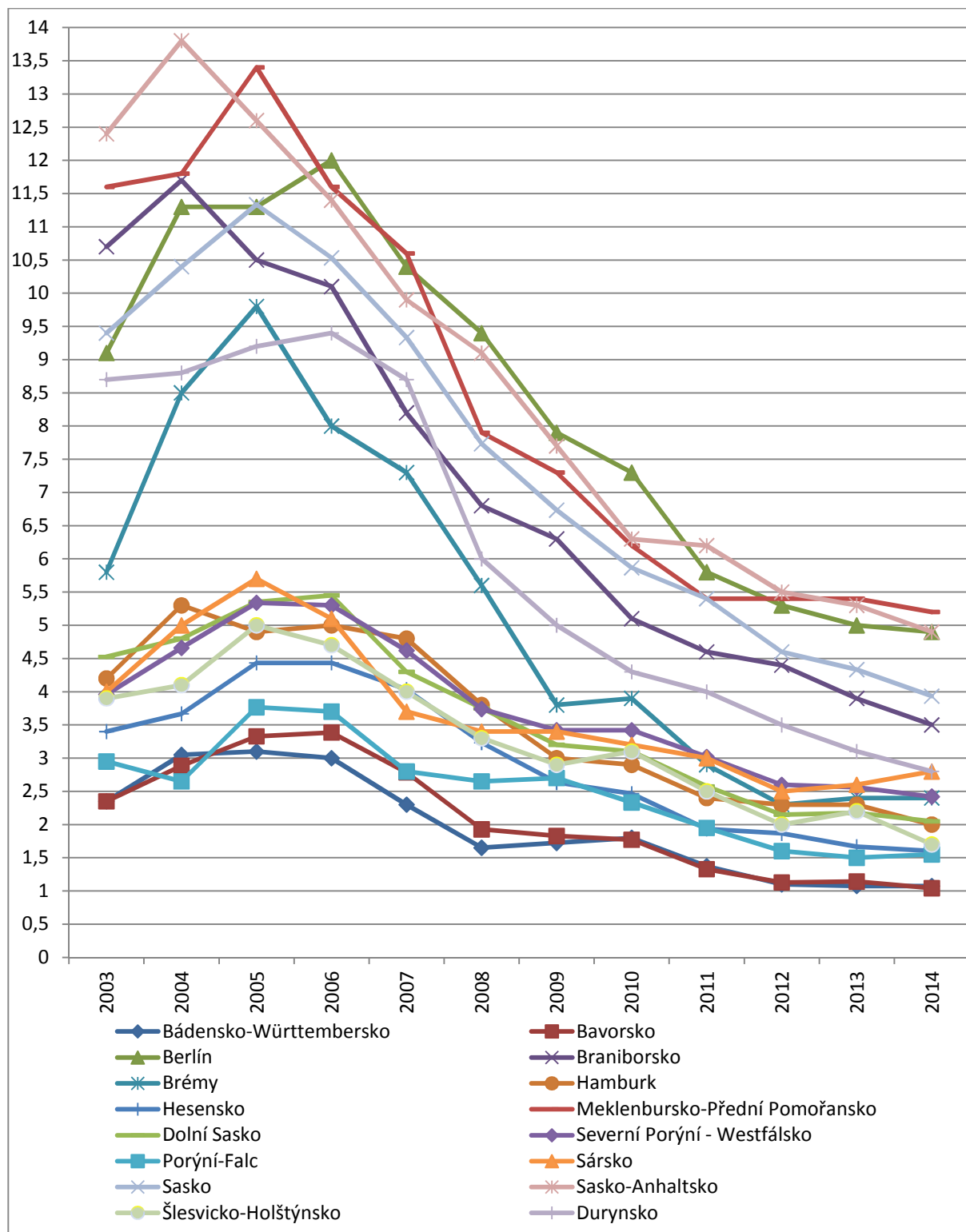
Největší pokles dlouhodobé nezaměstnanosti je znázorněno v roce 2005 u regionu NUTS 2 Východní Slovensko, kdy se nezaměstnanost pohybovala na 18% a poté v roce 2009 klesla skoro na 8%. V roce 2003 činil rozdíl v regionech u dlouhodobě nezaměstnaných 11,5%.

V roce 2014 se snížily regionální rozdíly o 9,4%. Relativně neměnná nezaměstnanost je zobrazena od roku 2010 po rok 2014 v regionech Západním Slovensku a v Bratislavském

kraji. Největší nezaměstnanost se nachází ve Východním Slovensku, naopak nejmenší nezaměstnanosti se nachází v Bratislavském kraji. Bratislavský kraj má 4,4x menší počet nezaměstnaných než ve Východním Slovensku. V regiónech Slovenska jsou obrovské sociální rozdíly. V některých regiónech na Slovensku se začínají rozpadat základní hodnoty, především život rodin. Na Východním Slovensku, žijí někteří nepřizpůsobiví občané (Romové), kteří moc nechtějí pracovat.

**Graf č. 6: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti ve spolkových republikách Německa
(v %)**

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Rozdíly v dlouhodobé nezaměstnanosti v jednotlivých spolkových republikách Německa se v roce 2014 snížily oproti roku 2003. Nejnižší nezaměstnanost v regionech NUTS 1 je v Bádensku-Württembersku (NUTS 2 Freiburg), Bavorsku (NUTS 2 Horní Bavorsko) a v Berlíně. Vysoká nezaměstnanost je v hlavním městě Berlín (městský stát), ale je to u některých městských států obráceně.

Tabulka č. 3: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti ve spolkových republikách Německa

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Sasko-Anhaltsko (12,4)	10	Meklenbursko-Přední Pomořansko (5,2)	4,1
Nejnižší hodnota	Bádensko-Württembersko, Bavorsko (2,4)		Bádensko-Württembersko, Bavorsko (1,1)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Na prvním místě v dlouhodobé nezaměstnanosti se změnilo pořadí u spolkových republik Německa. Nezaměstnanost se v roce 2014 snížila v republice Sasko-Anhaltsko a naopak se zvýšila nezaměstnanost v Meklenbursku-Předním Pomořansku. Rozdíl nejvyšší hodnoty v dlouhodobé nezaměstnanosti ve spolkových republikách Německa se snížily oproti roku 2003 o více než 10%.

Tabulka č. 4: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v bývalém východním Německu

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Sasko-Anhaltsko (12,4)	3,7	Meklenbursko-Přední Pomořansko (5,2)	2,4
Nejnižší hodnota	Durynsko (8,7)		Durynsko (2,8)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly v bývalém východním Německu se v roce 2014 snížily o 1,3% oproti roku 2003. Regionální rozdíly v bývalých východních republikách jsou lehce nižší, než je tomu ve zbývajících republikách Německa. Spolková republika Durinsko snížila svou dlouhodobou nezaměstnanost o více než 3x než tomu bylo v roce 2003.

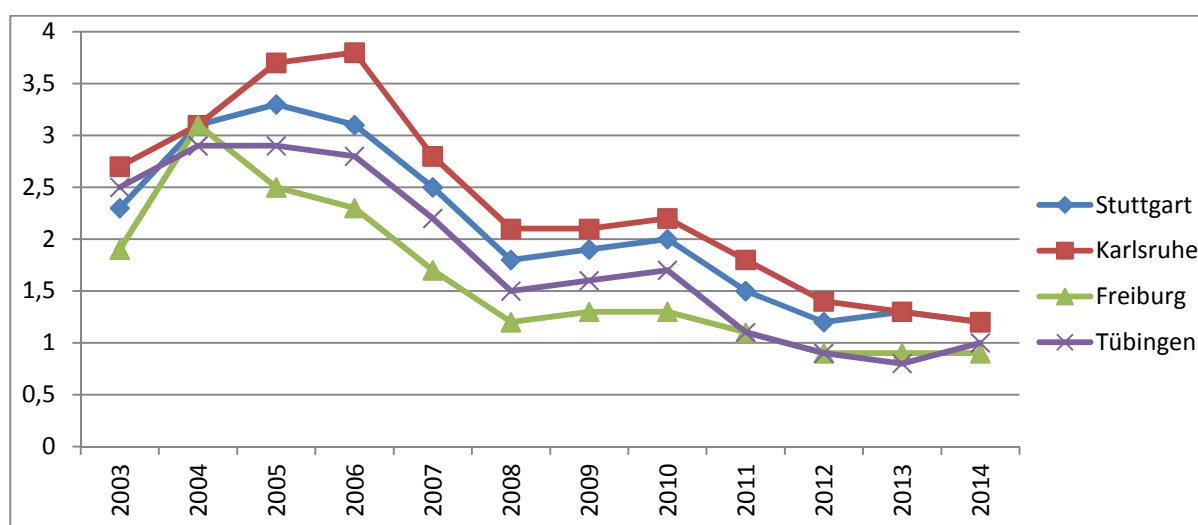
Tabulka č. 5: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti ve zbývajících republikách Německa

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Brémy (5,8)	3,4	Sársko (2,8)	1,8
Nejnižší hodnota	Bádensko-Württembersko, Bavorsko (2,4)		Bavorsko (1)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly ve zbývajících republikách Německa byly v roce 2014 nižší o 1,6% než tomu bylo v roce 2003. Regionální rozdíly se tedy snížily. V roce 2014 byla nejnižší nezaměstnanost v Bavorsku s pouhým 1% a v roce 2003 to byly 2,4%.

Graf č. 7: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Bádensko-Württembersko - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 6: Rozdíly nezaměstnanosti v Bádensku-Württembersku v regionech

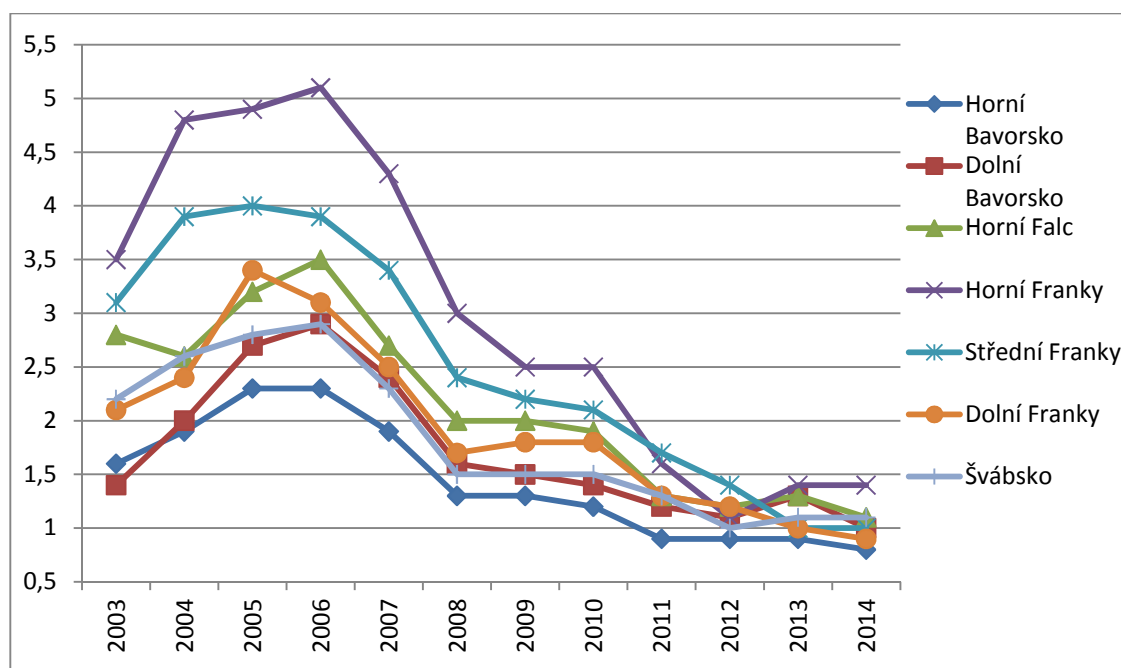
NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Karlsruhe (2,7)	0,8	Stuttgart, Karlsruhe (1,2)	0,3
Nejnižší hodnota	Freiburg (1,9)		Freiburg (0,9)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Větší nezaměstnanost byla vystižena v grafu od 2003 do roku 2005 téměř u všech regionů, kromě Freiburgu. Výrazný pokles dlouhodobé nezaměstnanosti byl zaznamenán od roku 2006 do roku 2008 u všech regionů. Od roku 2008 do roku 2010 je u všech regionů relativně konstantní nezaměstnanost. Regionální rozdíly oproti roku 2003 a 2014 se nepatrně snížily. Nejvyšší nezaměstnanost v republice Bádensko-Württembersko je v Karlsruhe. V roce 2013 se region Freiburg v míře nezaměstnanosti s 2,9% ve věkové skupině 15letých a starších osob umístili na 2. místě z celkového počtu 272 regionů EU.

Graf č. 8: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Bavorsko - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

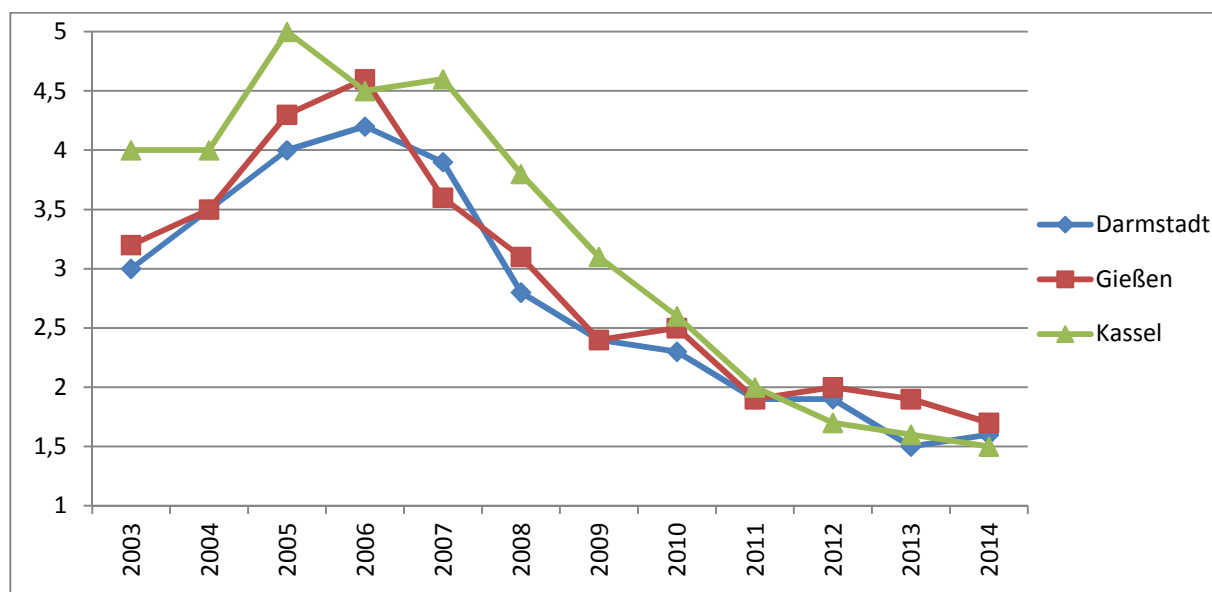
Tabulka č. 7: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Bavorsku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Horní Franky (3,5)	2,1	Horní Franky (1,4)	0,6
Nejnižší hodnota	Dolní Bavorsko (1,4)		Horní Bavorsko (0,8)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Dlouhodobá nezaměstnanost rostla u většiny regionů až do roku 2006 a poté následoval během následujících 2 let prudký pokles, který je nejvíce vidět u regionu Horní Franky. Průměrná nezaměstnanost v regionech byla v roce 2003 na 2,1%. Naopak v roce 2014 činil rozdíl mezi regiony pouze 0,6%, což je o více než polovinu méně nezaměstnaných než v roce 2003. Regionální rozdíly se tedy snížily. V době krize byla největší nezaměstnanost v regionu NUTS 2 Horní Bavorsko a po skončení ekonomické krize došlo k velkému snížení nezaměstnanosti. Od roku 2012 do roku 2014 je průměrná nezaměstnanost okolo 1%. Horní Bavorsko v roce 2013 mělo nejnižší nezaměstnanost ve věkové skupině 15letých a starších osob na 1. místě s pouhými 2,6% z celkového počtu 272 regionů EU.

Graf č. 9: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Hesensko - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

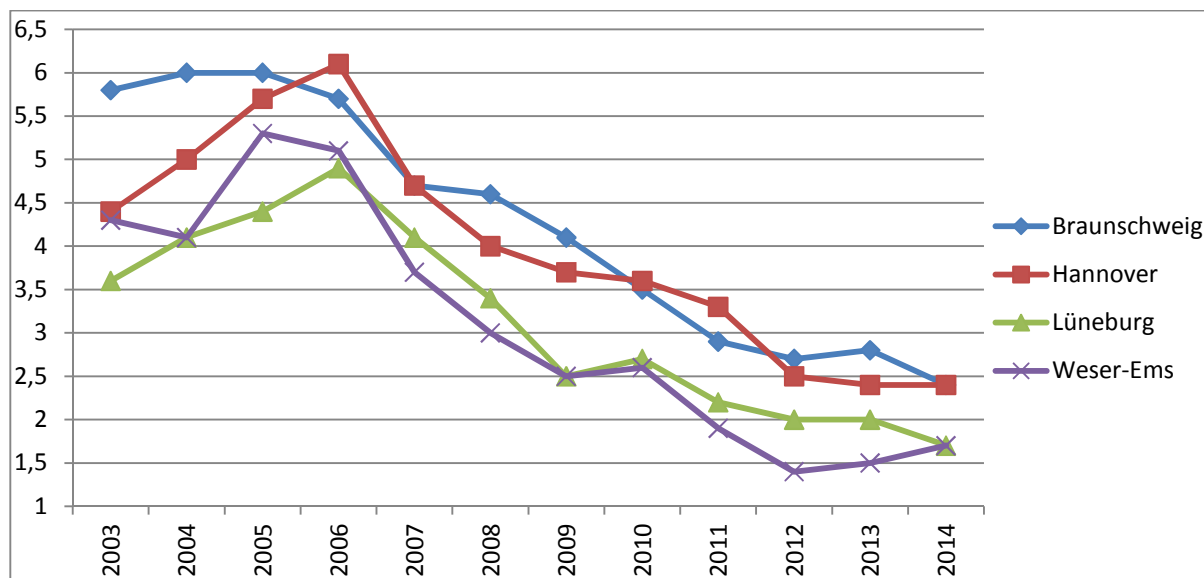
Tabulka č. 8: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Hesensku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Kassel (4)	1	Gießen (1,7)	0,2
Nejnižší hodnota	Darmstadt (3)		Kassel (1,5)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Do roku 2006 vzrostla skoro u všech regionů dlouhodobá nezaměstnanost. Poté byl od roku 2007 ve všech regionech zaznamenán velký pokles v nezaměstnanosti. Kassel snížil v roce 2014 svou dlouhodobou nezaměstnanost, a v roce 2014 v Hesensku je regionem s nejnižší dlouhodobou nezaměstnaností. Regionální rozdíly se v roce 2014 snížily oproti roku 2003.

Graf č. 10: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

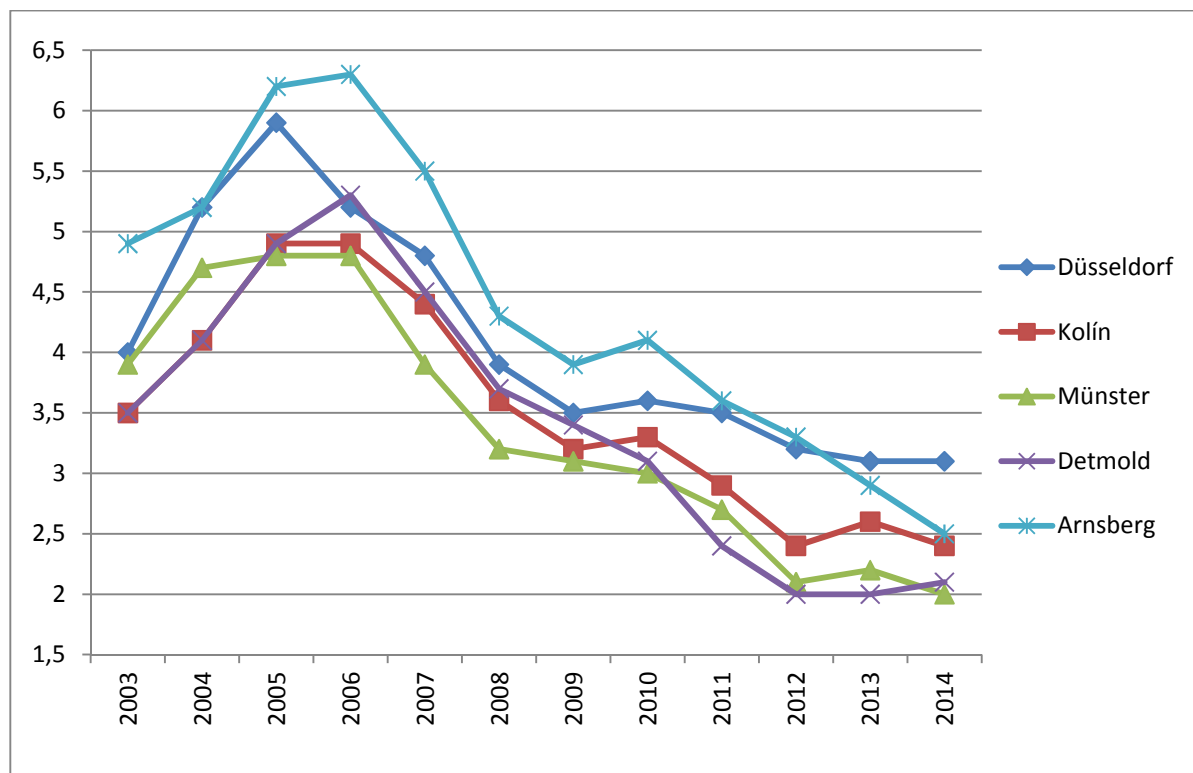
Tabulka č. 9: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Dolním Sasku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 v %	2014	Rozdíl v roce 2014 v %
Nejvyšší hodnota	Braunschweig (5,8)	2,2	Braunschweig, Hannover (2,4)	0,7
Nejnižší hodnota	Lüneburg (3,6)		Lüneburg, Weser-Ems (1,7)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší regionální rozdíly v dlouhodobé nezaměstnanosti byly v roce 2003, byly 2,2%. V roce 2014 byly jen 0,7 a snížily se tedy rozdíly mezi regiony, díky velice prudké zaměstnanosti od roku 2007. Rozdíly mezi roky 2003 a 2014 činily 1,5% u dlouhodobě nezaměstnaných obyvatel.

Graf č. 11: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

**Tabulka č. 10: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Severním Porýní-Vestfálsko
v regionech NUTS 2**

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Arnsberg (4,9)	1,4	Düsseldorf (3,1)	1,1
Nejnižší hodnota	Kolín, Detmold (3,5)		Münster (2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

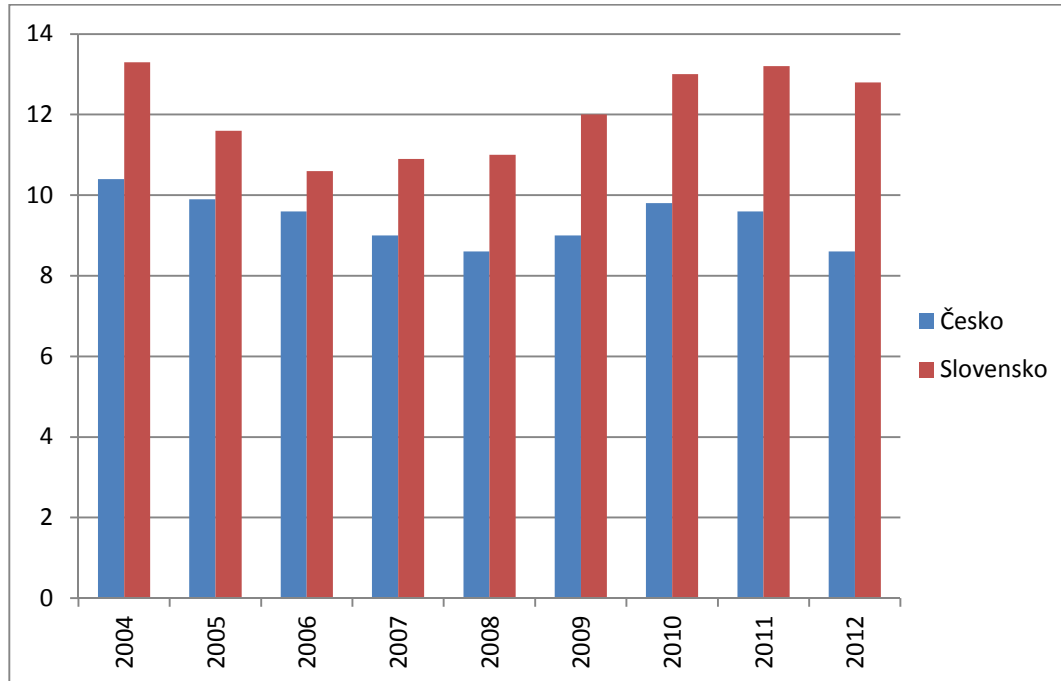
Největší nezaměstnanost v zemi Severní Porýní-Vestfálsko je v regionu Arnsberg. Od roku 2003 do roku 2005 byl velký vzrůst nezaměstnanosti v regionu Düsseldorf a poté následovalo snížení. Stejný vývoj v nezaměstnanosti měly do roku 2005 regiony Kolín a Detmold. V roce 2014 mírně vzrostla nezaměstnanost v regionu Kolín oproti regionu Detmold. Nejnižší pokles v nezaměstnanosti byl zaznamenán od roku 2006 do roku 2009 v regionu Arnsberg a rozdíl činil přibližně o 2,5%. Regionální rozdíly v Severním Porýní-Vestfálsko se v roce 2014 zmenšily 0,3%, než tomu bylo v roce 2003.

4.3 Chudoba

Chudoba je ve státech v Evropské unii rozdílná.

Graf č. 12: Míra chudoby v Česku a na Slovensku (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle The World Bank

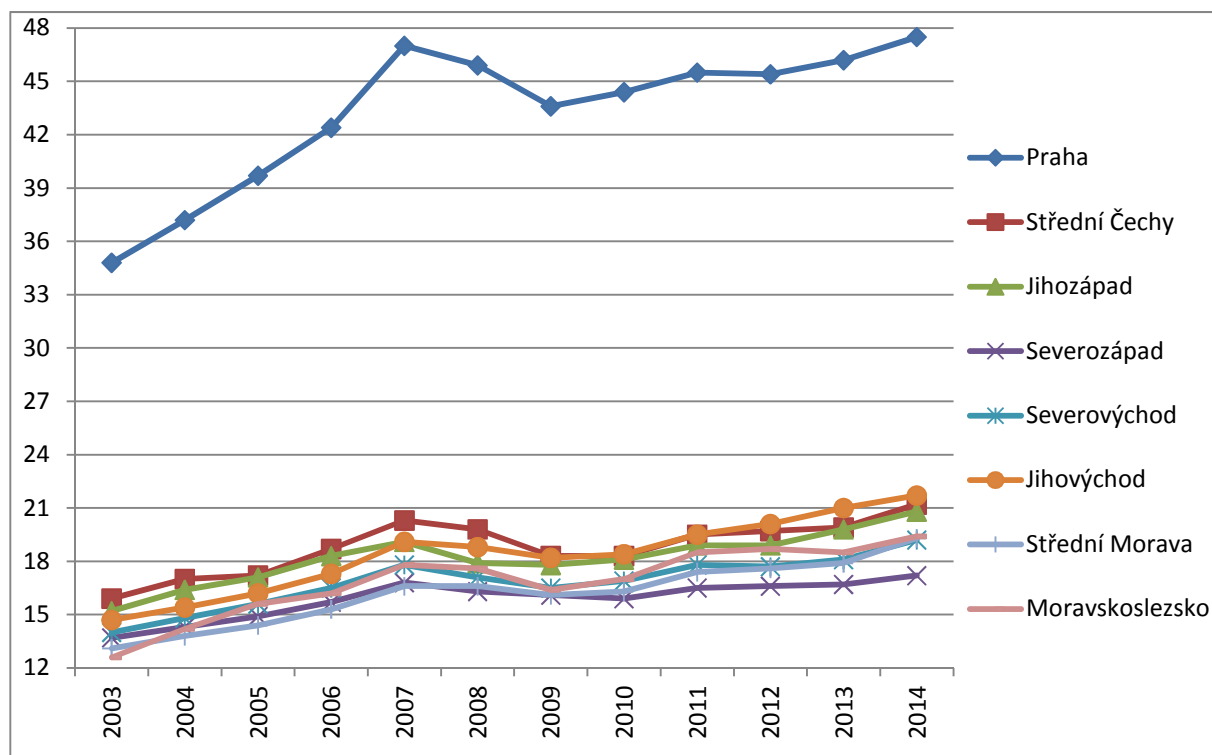
Data za Německo nejsou k dispozici na webových stránkách The World Bank. Nejnižší zaznamenaná chudoba v Česku byla v roce 2008 a 2012 s 8,6%. Na Slovensku byla zaznamenaná chudoba v roce 2006 s 10,6%. Vyšší zastoupení chudoby je na Slovensku než v Česku. Na Slovensku jsou větší rozdíly v chudobě v jednotlivých zkoumaných letech.

Od roku 2010 se v Česku snižuje. Na Slovensku se chudoba v letech 2008 až 2011 více zvyšuje, než je tomu v Česku. Myslím si, že v Německu by mělo vývoj chudoby přibližně na stejné úrovni jako je Česko.

4.4 HDP na obyvatele

Dalším vybraným ekonomickým ukazatelem je v mé práci HDP na obyvatele, který je velmi důležitý. HDP je indikátorem výstupu státu nebo regionu. HDP je vyjádřeno ve standartní kupní síle.

Graf č. 13: Vývoj HDP na obyvatele v Česku - regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

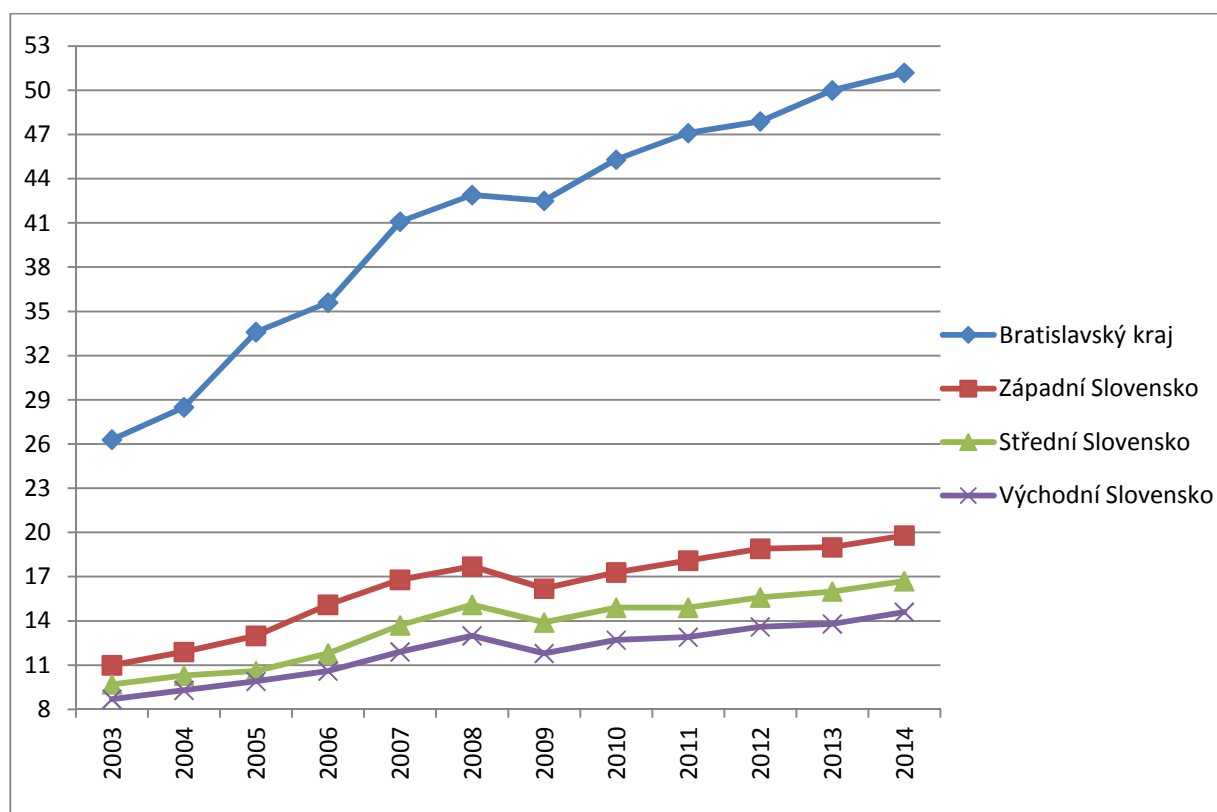
Tabulka č. 11: Rozdíly HDP na obyvatele v Česku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Praha (34,8)	22,2	Praha (47,5)	30,3
Nejnižší hodnota	Moravskoslezsko (12,6)		Severozápad (17,2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší strmý růst zaznamenal od roku 2003 do roku 2007 region NUTS 2 Praha. Ostatní regiony se k Praze v roce 2014 nepřiblížily. Nejmenší rozdíl mezi regiony NUTS 2 byl v roce 2003, který činil 22 200 Kč a naopak největší rozdíl mezi regiony byl v roce 2014, který činil 30 300 Kč. Od roku 2007 do roku 2014 region Severozápad spíše stagnuje. Ekonomicky nejsilnějším regionem v Česku je hlavní město Praha. Ostatních sedm regionů nemají mezi sebou velké ekonomické rozdíly. Dle Cílka byly výdaje do vědy a výzkumu v Praze v roce 2007 na 2,60% HDP. Výdaje do vědy a výzkumu ve Středních Čechách šly v roce 2007 na 2,77% HDP. Výdaje do vědy a výzkumu na Jihozápadu šly v roce 2007 na 0,88% HDP. Výdaje do vědy a výzkumu na Jihovýchodě šly v roce 2007 na 1,24% HDP.

Graf č. 14: Vývoj HDP na obyvatele na Slovensku - regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 12: Rozdíly HDP na obyvatele na Slovensku v regionech NUTS 2

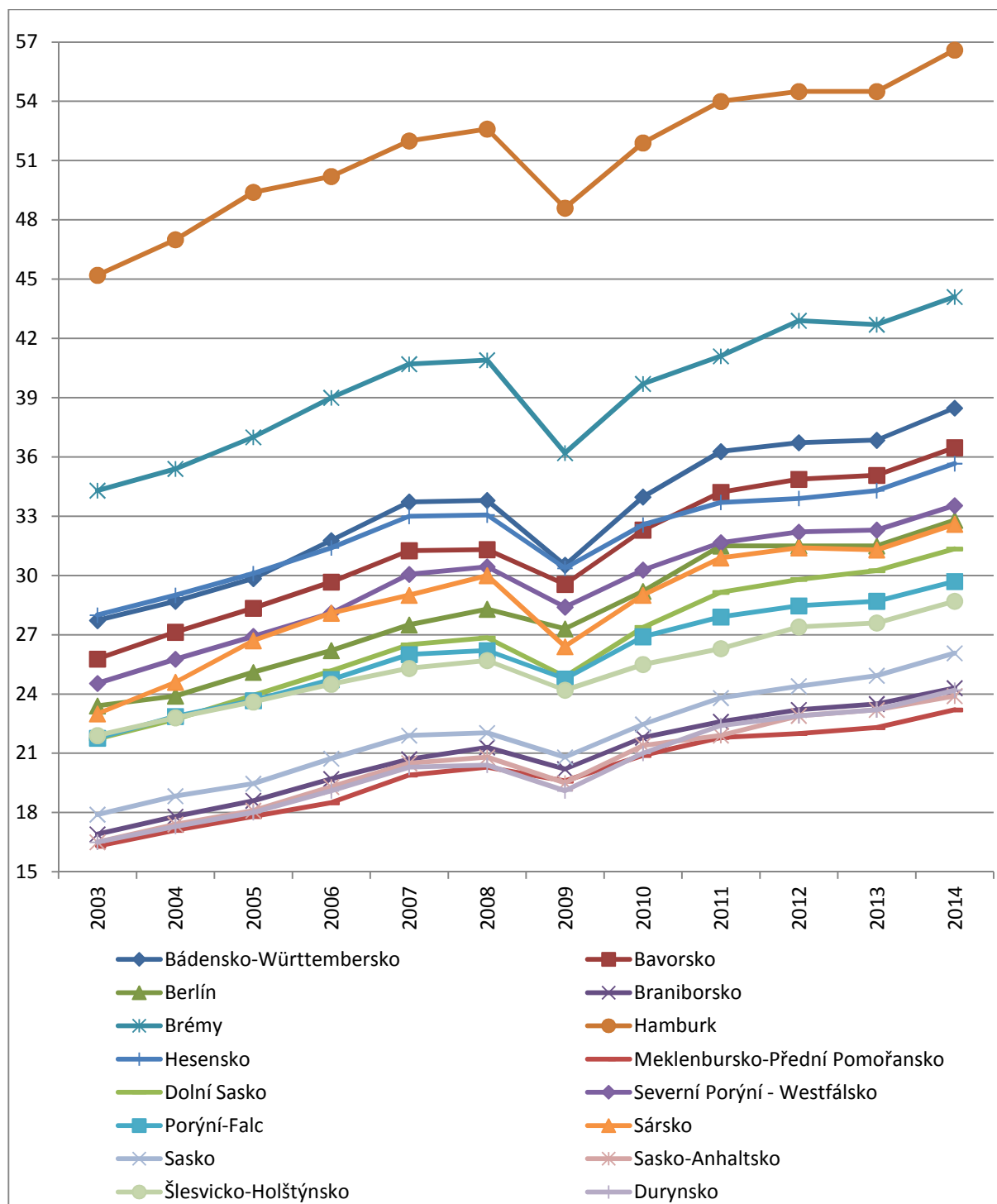
	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Bratislavský kraj (26,3)	17,6	Bratislavský kraj (51,2)	36,6
Nejnižší hodnota	Východní Slovensko (8,7)		Východní Slovensko (14,6)	

Zdroj: Vlastní zpracování

O více než polovinu HDP v roce 2003 je HDP v roce 2014 vyšší. HDP ve 12-ti letém sledovaném období v Bratislavském kraji roste rychleji, než je tomu v Praze. Rozdíl ve 12- ti letém období v Bratislavském kraji byl 24 900 Kč a rozdíl v Praze byl 12 700 Kč. Regionální rozdíly na Slovensku v roce 2003 jsou vyšší než v Česku o 4 600 Kč. Regionální rozdíly na Slovensku v roce 2014 jsou vyšší než v Česku o 6 300 Kč. Bratislavský kraj nemá od roku 2007 až do roku 2009 propad HDP na osobu jako je tomu tak v regionu Praha v Česku.

Nejvíce ekonomicky a rapidně nejsilnějším regionem na Slovensku je Bratislavský kraj. Naopak nejslabší ekonomický region je Východní Slovensko. V roce 2011 na Slovensku vyrobili automobilky 119 aut na 1 000 obyvatel a v Česku 114 aut na 1 000 obyvatel. V roce 2011 se vytvořilo 639 000 nových aut a pro představu v Česku se vytvořilo 1,19 mil. vozů (<http://zpravy.e15.cz>). Zhotovují se vozy Volkswagen (Bratislavský kraj), Kia Motors (Střední Slovensko – u Žiliny, jediný závod v Evropě v roce 2012) a konsorcium PSA Peugeot Citroën (Západní Slovensko – při Trnavě). Nyní se na Slovensku vyrobí téměř 1 mil. aut za rok. I v době hospodářské krize si dokázalo Slovensko s automobilovým průmyslem setrvat v růstu výroby.

Graf č. 15: Vývoj HDP na obyvatele ve spolkových republikách Německa (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 13: Rozdíly HDP na obyvatele ve spolkových republikách Německa

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Hamburk (45,2)	28,9	Hamburk (56,6)	33,4
Nejnižší hodnota	Meklenbursko- Přední Pomořansko (16,3)		Meklenbursko- Přední Pomořansko (23,2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Republikové rozdíly ve spolkových republikách Německa se oproti roku 2000 zvýšily o 4 500 Kč.

Tabulka č. 14: Rozdíly HDP na obyvatele v bývalých východních republikách Německa

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Berlín (23,4)	7,1	Berlín (32,8)	9,6
Nejnižší hodnota	Meklenbursko- Přední Pomořansko (16,3)		Meklenbursko- Přední Pomořansko (23,2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Republikové rozdíly v HDP na obyvatele jsou v bývalých východních republikách nižší, než je tomu ve zbývajících republikách Německa. Republikové rozdíly v HDP na obyvatele v bývalých východních republikách Německa od roku 2000 do roku 2014 činily 2 500 Kč.

Tabulka č. 15: Rozdíly HDP na obyvatele v ostatních republikách Německa

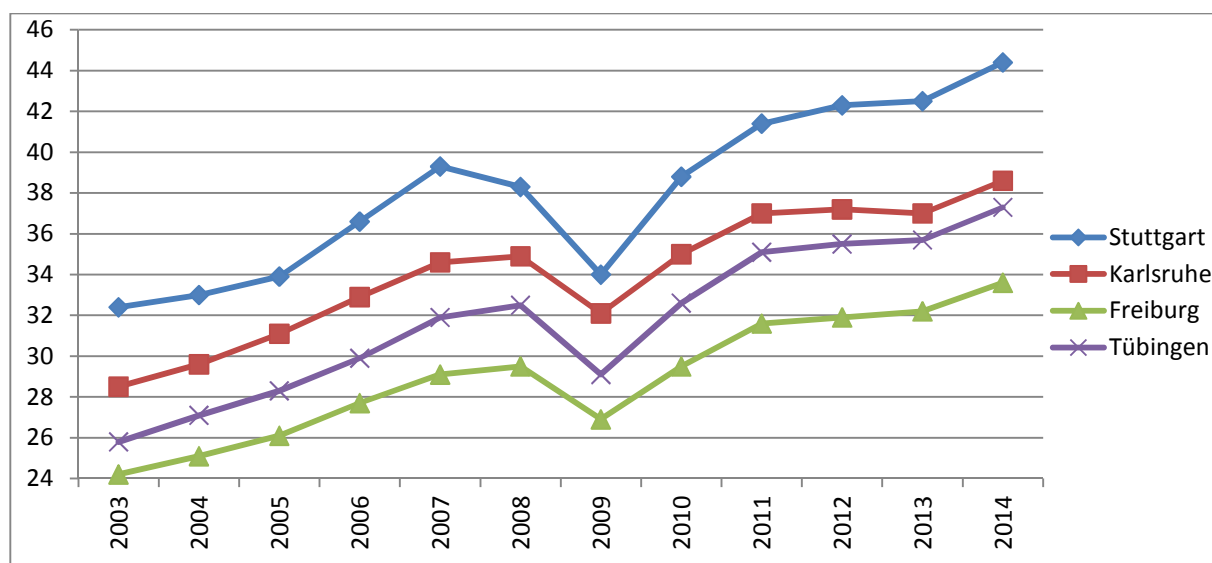
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Hamburk	23,4	Hamburk	26,9
Nejnižší hodnota	Porýní-Falc		Porýní-Falc	

Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly od roku 2000 do roku 2014 se v ostatních republikách Německa zvýšily o 3 500 Kč. Ekonomicky nejsilnějšími spolkovými republikami jsou Hamburk, Brémy a Bádensko-Württembersko. Díky dopadu globální ekonomické krizi, v průběhu roku 2009 zaznamenaly spolkové republiky Německa pro většinu odvětví pokles poptávky po německých exportech. Ekonomicky nejvyspělejší spolkovou republikou Německa (městským státem) je Hamburk, který je známý jako druhý největší přístav v Evropě.

Ve spolkové republice Brémy (městský stát) se vyrábí lodě, známé jsou také Brémské přístavy a hned po Hamburku jsou na 2 místě. Velkou důležitost v Brémách hrají High-Tech služby, ocelářský, automobilový, letecký, kosmický průmysl, veletržní aktivity, tvorba pochutin a potravin (<http://www.businessinfo.cz>)

Graf č. 16: Vývoj HDP na obyvatele v republice Bádensko-Württembersko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

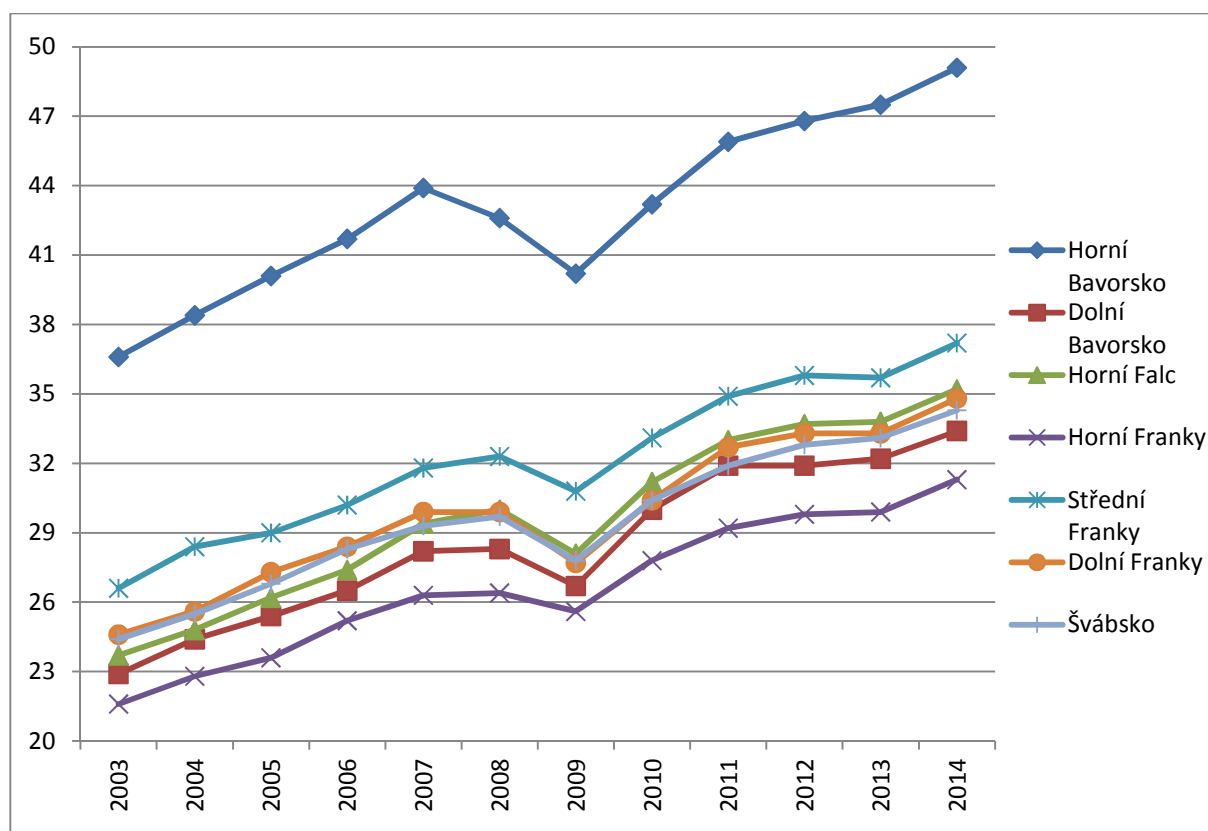

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Spolková republika Bádensko-Württembersko je přezdívána jako „Země požitekářů“. Jižní hranici regionu NUTS 2 Tübingen tvoří Bodamské jezero, které je jednou z nejoblíbenějších turistických míst, nazývá se „Švábské moře“ a je oázou wellnessu, přírody, gastronomie, sportu i kultury. V republice Bádensko-Württembersko se pěstováním vína (podobné klimatické podmínky jako na jižní Moravě) zabývají zejména v regionu NUTS 2 Tübingen. Region NUTS 2 Stuttgart je průmyslovým regionem. Ve Stuttgartu je hlavní závod výroby aut se značkou Porsche. Výdaje do vědy a výzkumu ve Stuttgartu šly v roce 2004 na 4,66% HDP (<http://www.vyzkum.cz>).

Graf č. 17: Vývoj HDP na obyvatele v republice Bavorsko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 16: Rozdíly HDP na obyvatele v Bavorsku v regionech NUTS 2

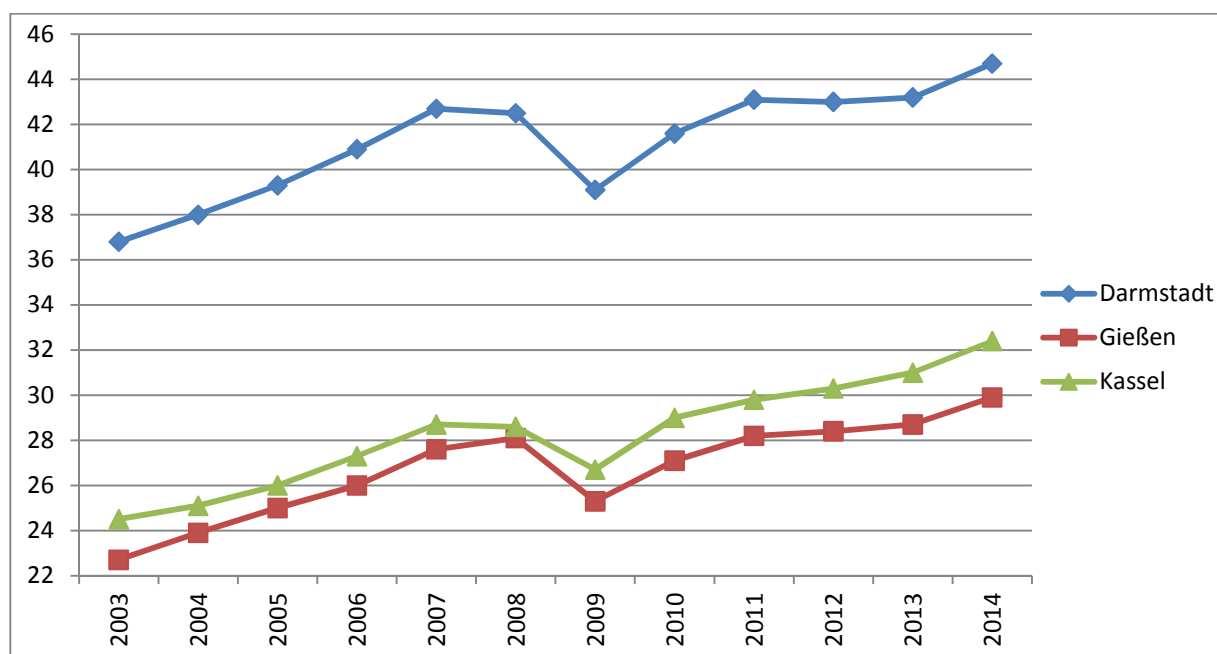
	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Horní Bavorsko (36,6)	15	Horní Bavorsko (49,1)	17,8
Nejnižší hodnota	Horní Franky (21,6)		Horní Franky (31,3)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2014 se regionální rozdíly v HDP nesnižují a jsou vysoké na 17 800 Kč. Rozdíl mezi roky 2003 a 2014 je 2 800 Kč. Regionální rozdíly v Bavorsku v roce 2014 se tzv. „nůžky“ roztahují. Velký pokles v HDP zaznamenal v roce 2008 a 2009 region Horní Bavorsko. Nejnižší HDP má region Horní Franky. Bavorsko je silné v high-gechnologií, ve výrobě

automobilů značky BMW (Dolní Bavorsko – Dingolfing, výrobní závod) a Audi (Horní Bavorsko – Ingolstadt, montážní linka), ropovodem (Horní Bavorsko – Ingolstadt), sdělovacími technologiemi zejména značkou Siemens, v technickém průmyslu, v leteckém průmyslu a v lékařském odvětví. Bavorsko se pokládá za ekonomicky nejsilnější zemi Německa. Výdaje do vědy a výzkumu v Horním Bavorsku šly v roce 2004 na 4,60% HDP.

Graf č. 18: Vývoj HDP na obyvatele v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

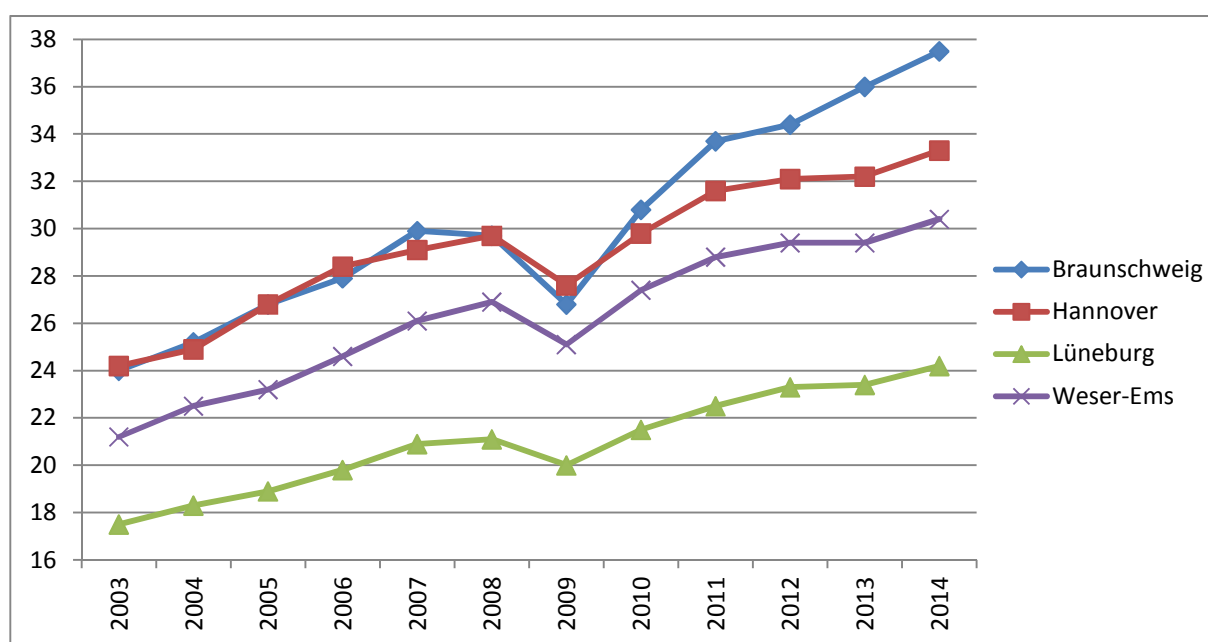
Tabulka č. 17: Rozdíly HDP na obyvatele v Hesensku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Darmstadt (36,8)	14,1	Darmstadt (44,7)	14,8
Nejnižší hodnota	Gießen (22,7)		Gießen (29,9)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Výrazně v popředí zůstává v HDP na obyvatele region Darmstadt. Regionální rozdíly v roce 2014 se nepatrně zvýšily o 700 Kč vůči roku 2003. Nejvíce hospodárným regionem v republice Hesensko je Darmstadt a naopak nejméně hospodárným regionem je Gießen. V regionu NUTS 2 v Kasselu je výrobní závod automobilky Mercedes-Benz, což výrazně ovlivňuje zaměstnanost a ekonomickou sílu obyvatelstva regionu. Region Darmstadt je znám svou vědou a výzkumem v oblasti logistiky a dopravy.

Graf č. 19: Vývoj HDP na obyvatele v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

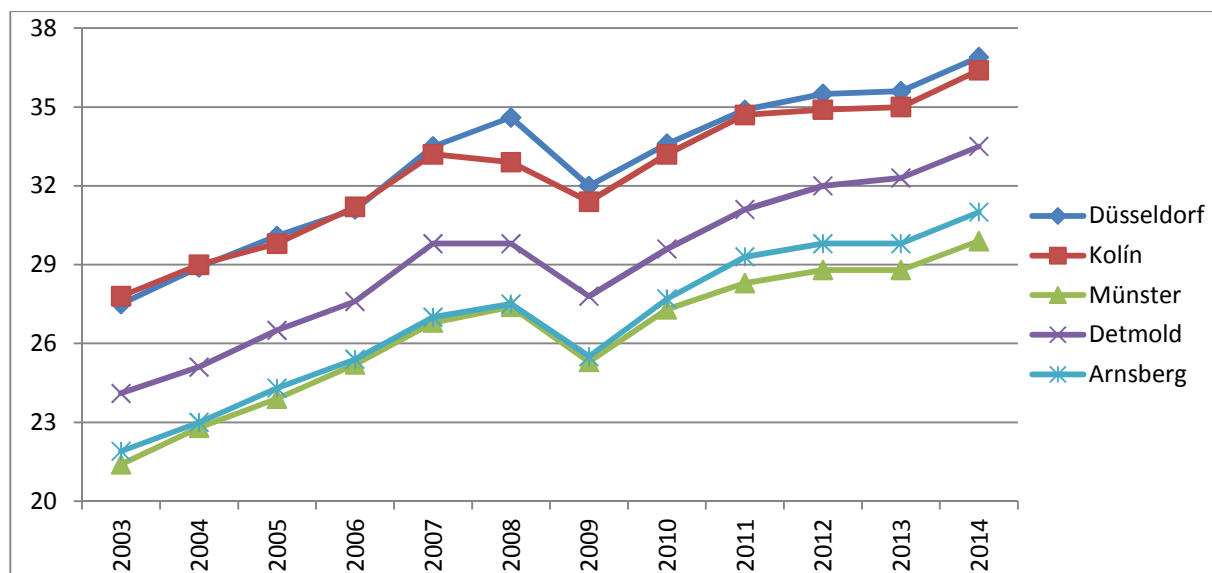
Tabulka č. 18: Rozdíly HDP na obyvatele v Dolním Sasku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Hannover (24,2)	6,7	Braunschweig (37,5)	13,3
Nejnižší hodnota	Lüneburg (17,5)		Lüneburg (24,2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2003 byly regionální rozdíly nižší s 6 700 Kč a v roce 2014 se zvýšily o téměř dvojnásobek. Regiony Braunschweig a Hannover do roku 2009 více méně držely vzrůstající stejnou linii v HDP. Od roku 2009 výrazně ekonomicky vzrostl region Braunschweig, který měl v roce 2014 přibližně o více než 3 000 Kč více než 2 region Hannover. Výrazně zaostává region Lüneburg. Braunschweig je pokročilý průmyslový region. Výdaje do vědy a výzkumu v Braunschweigu šly v roce 2004 na 8,70% HDP, což je nejvíce v Německu a v roce 2012 to bylo 7,93% (<http://euractiv.sk>).

Graf č. 20: Vývoj HDP na obyvatele v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

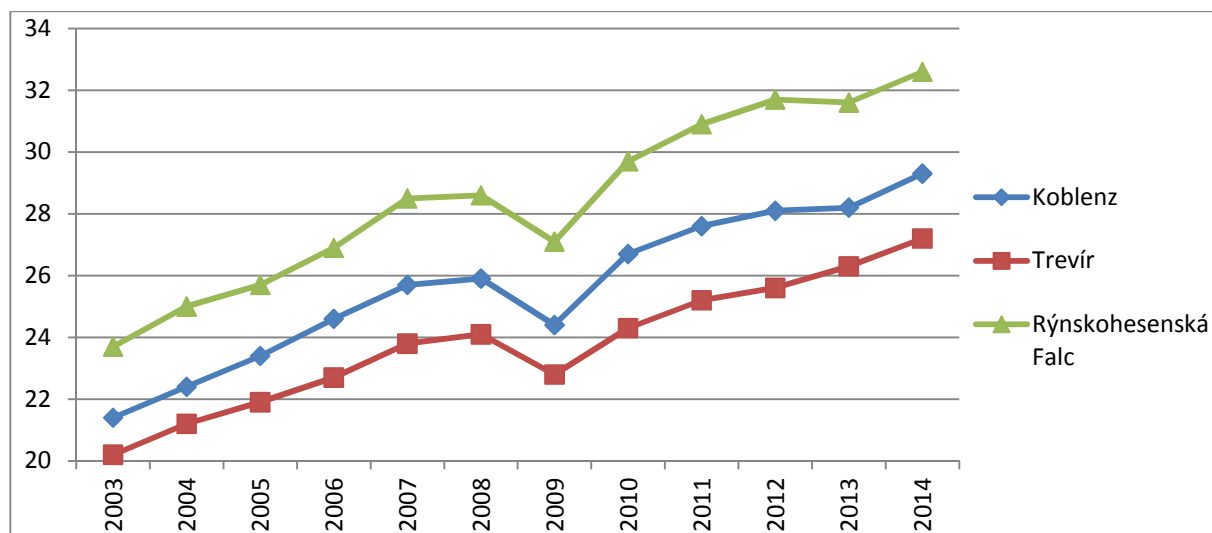

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Regiony Münster a Arnsberg měly do roku 2009 velmi podobný vývoj v HDP, ale poté se lehce zvýšil v regionu Arnsberg. V této republice sídlí 25 z 50 obratově nejsilnějších podniků v Německu. Mezi nejznámější patří E.ON (energetika), Bayer (léčiva), Thyssen Krupp (ocel), Henkel (prací a čisticí prostředky; kosmetika a lepidla), RWE, Aral (čerpací stanice), VEBA (tkaniny), Deutsche Telekom, Deutsche Post (pošta). V regionu má centrálu asi polovina největších německých obchodních firem jako jsou Aldi, Rewe, Metro, Tengelmann, KarstadtQuelle nebo Lekkerland-Tomac coland... Paradoxně i přes velkou efektivnost ekonomiky region jen opisuje dosahovaným HDP na obyvatele celoněmecký průměr a pokulhává za výkonem nejúspěšnějších spolkových zemí. Severní Porýní-Vestfálsko je ohledně vývozu mezi německými spolkovými zeměmi exportní jedničkou

(<http://www.czechtrade.cz>). Spolková republika Severní Porýní-Vestfálsko je význačná i vědou a výzkumem. Regiony NUTS 2 Düsseldorf a Kolín jsou na tom přibližně ekonomicky stejně. Z ekonomického hlediska je na tom region Münster nejhůře.

Graf č. 21: Vývoj HDP na obyvatele ve spolkové republice Porýní-Falc – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 19: Rozdíly HDP na obyvatele v Porýní-Falc v regionech NUTS 2

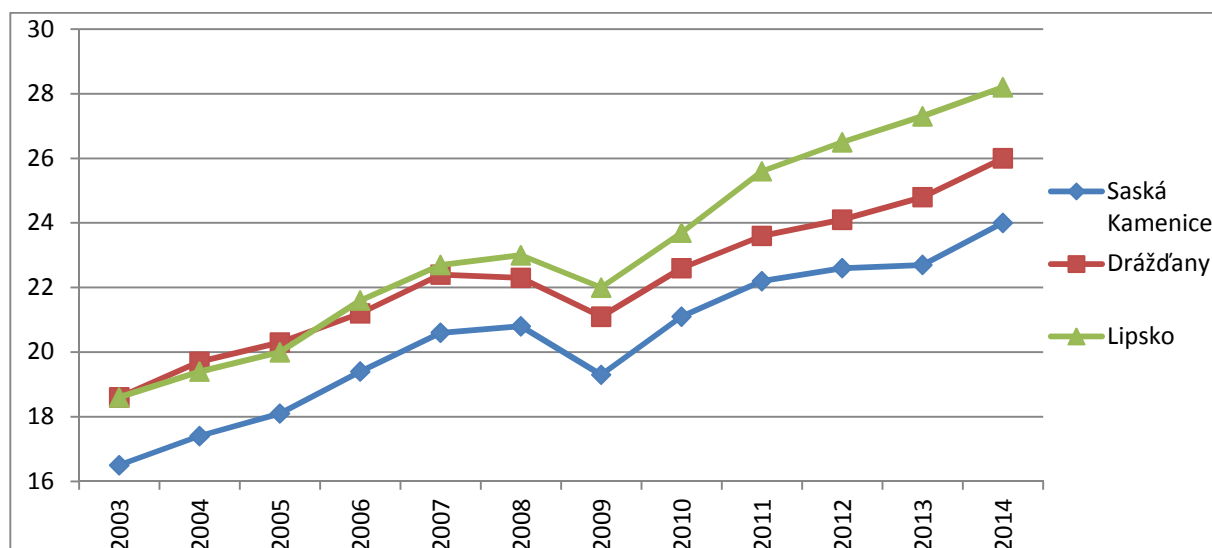
	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Rýnskohesenská Falc (23,7)	3,5	Rýnskohesenská Falc (32,6)	5,4
Nejnižší hodnota	Trevír (20,2)		Trevír (27,2)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly v roce 2003 činily 3 500 Kč a jsou nižší než v roce 2014, které činily 5 400 Kč. Nejvyšší HDP na obyvatele je v regionu Rýnskohesenská Falc a nejnižší HDP je v Trevíru. Spolková republika Porýní-Falc je známá především vinařskými oblastmi Ahr, Mittelrhein, Mosel, Nahe, Pfalz a Rheinhessen. Důležitými turistickými atrakcemi Rheinland-

Pfalzu je slavný útes Loreley a hrady podél řeky Mosely (Thurant, Nanderscheider, Landshut, Reichsburg) a podél řeky Rýn (Stahleck, Gutenfels, Zwingenberger, Hinter).

Graf č. 22: Vývoj HDP na obyvatele v republice Sasko – regiony NUTS 2 (v 1 000 Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 20: Rozdíly HDP na obyvatele v Sasku v regionech NUTS 2

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v 1 000 Kč)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v 1 000 Kč)
Nejvyšší hodnota	Drážďany, Lipsko (18,6)	2,1	Lipsko (28,2)	4,2
Nejnižší hodnota	Saská Kamenice (16,5)		Saská Kamenice (24)	

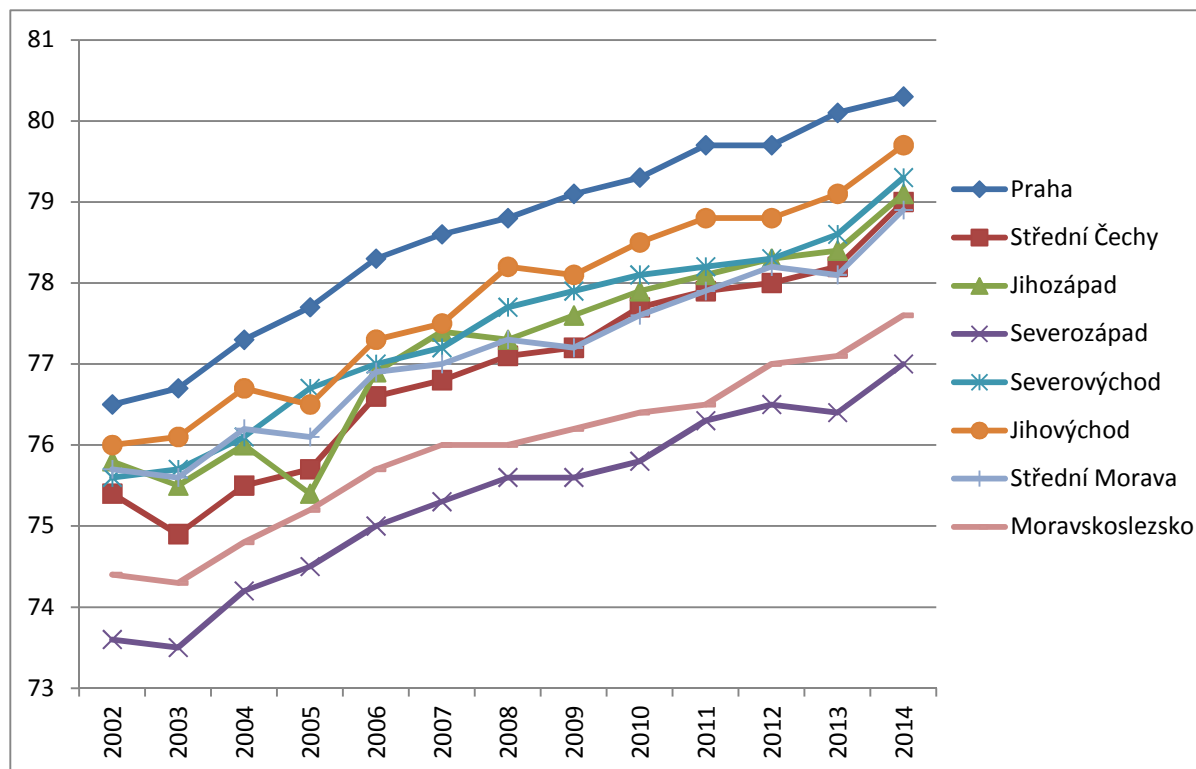
Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly v roce 2003 byly 2 100 Kč a v roce 2014 se regionální rozdíly zvyšují na 4 200 Kč, díky Lipsku. Největší prudký vývoj byl od roku 2009 v regionu Lipsko. Nejnižší HDP na obyvatele je v regionu Saská Kamenice. Lipsko je známé výrobním závodem BMW, v okolí Lipska dřívější těžba hnědého uhlí. V Lipsku jsou velmi známé lipské jarní veletrhy.

4.5 Naděje na dožití

Zvýšení naděje na dožití přímo úměrně souvisí s kvalitou zdravotnického zázemí.

Graf č. 23: Vývoj naděje na dožití v Česku - regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 21: Rozdíly naděje na dožití v Česku v regionech NUTS 2

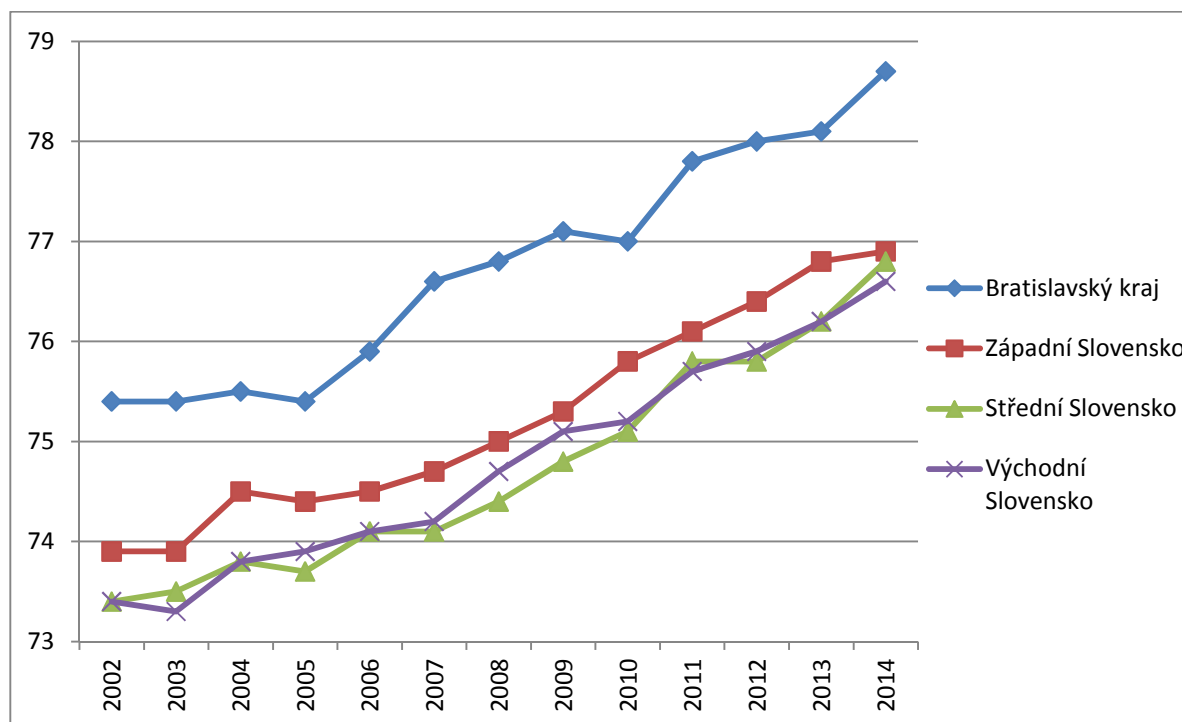
	2002	Rozdíl v roce 2002 (v letech)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v letech)
Nejvyšší hodnota	Praha (76,5)	2,9	Praha (80,3)	3,3
Nejnižší hodnota	Severozápad (73,6)		Severozápad (77)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvyšší naděje na dožití je v Praze a naopak nejmenší je na Severozápadě. Rozdíly v regionech v Česku jsou v roce 2014 o 0,4 let vyšší než v roce 2002. Regionální rozdíl v roce 2014 je vyšší v Česku než na Slovensku v roce 2002. Největší pokles v Česku byl zaznamenán v regionu Jihozápad v roce 2005. V Česku vychází v roce 2013 na 10 000

obyvatel 37 lékařů a pro srovnání se Slovenskem je na 10 000 obyvatel 30 lékařů. V roce 2014 v Česku vychází na 10 000 obyvatel 71 nemocničních lůžek a pro srovnání se Slovenskem je na 10 000 obyvatel 65 nemocničních lůžek (<http://finexpert.e15.cz>). Lidé v Praze mají větší možnosti ve zdravotnictví a v sociálních službách. Protikladem naděje na dožití jsou regiony NUTS 2 Severozápad a Moravskoslezsko, měli by se zaměřit na lepší psychický a fyzický klid.

Graf č. 24: Vývoj naděje na dožití na Slovensku - regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 22: Rozdíly naděje na dožití na Slovensku v regionech NUTS 2

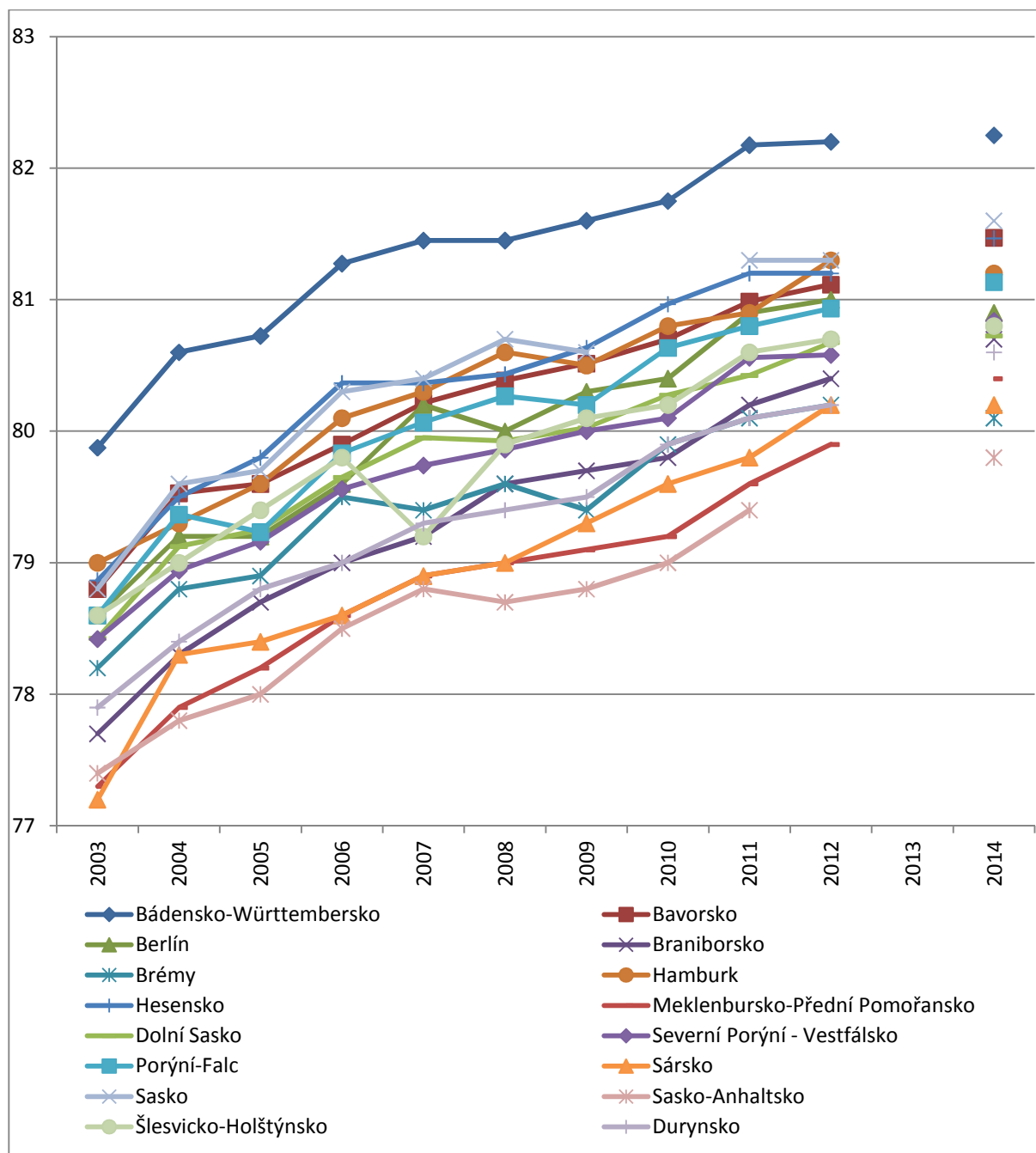
	2002	Rozdíl v roce 2002 (v letech)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v letech)
Nejvyšší hodnota	Bratislavský kraj (75,4)	2	Bratislavský kraj (78,7)	2,1
Nejnižší hodnota	Střední a Východní Slovensko (73,4)		Východní Slovensko (76,6)	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Rozdíly v regionech Slovenska v roce 2002 a 2014 jsou relativně stejné. Od roku 2002 do roku 2004 Bratislavský kraj v naději na dožití do roku 2005 stagnuje. Regiony Střední Slovensko a Východní Slovensko rostou přibližně stejně rychle. Průměrné hodnoty u většiny regionů Česka převyšují naději na dožití u regionů průměrných hodnot na Slovensku. Nejvyšší naděje na dožití je v regionu NUTS 2 v Bratislavě. Naopak protipólem jsou regiony NUTS 2 Východní a Střední Slovensko. Lidé, kteří jsou nezaměstnaní, vnímají své zdraví hůře, než lidé, kteří zaměstnaní mají. Dalším příkladem může být hodnota příjmů, které jsou v Bratislavském kraji vyšší než v regionech na Východním a Středním Slovensku. Na Slovensku vychází v roce 2013 na 10 000 obyvatel 65 nemocničních lůžek a na 10 000 obyvatel vychází 30 lékařů (<http://finexpert.e15.cz>).

Graf č. 25: Vývoj naděje na dožití ve Spolkových republikách Německa (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

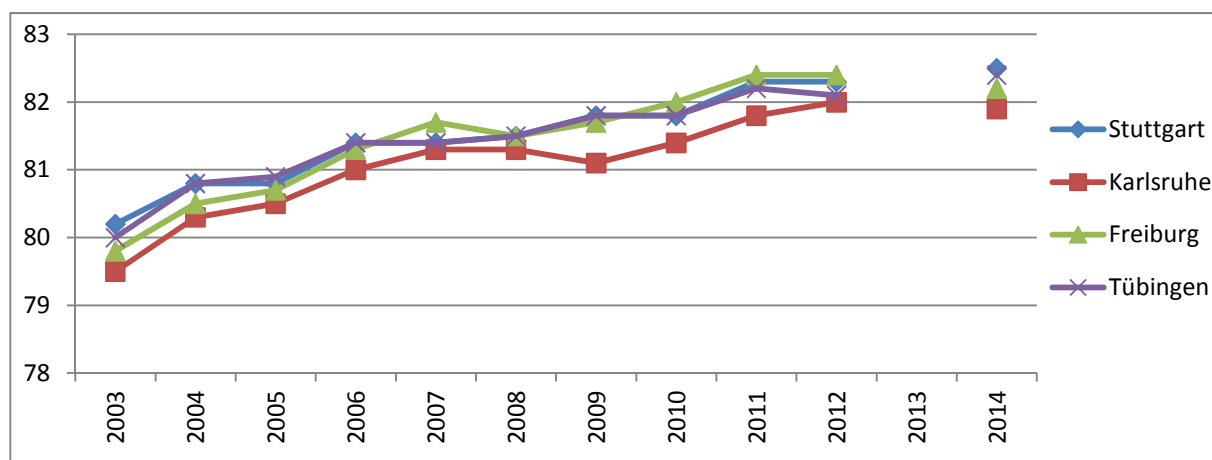
Tabulka č. 23: Rozdíly naděje na dožití ve spolkových republikách Německa

	2003	Rozdíl v roce 2003 (v letech)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v letech)
Nejvyšší hodnota	Bádensko-Württembersko (79,9)	2,7	Bádensko-Württembersko (82,3)	2,5
Nejnižší hodnota	Sársko (77,2)		Sasko-Anhaltsko (79,8)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozdíly ve spolkových republikách Německa v naději na dožití jsou relativně stejné jako v roce 2003 a 2014. Delšího věku se lidé dožívají v závislosti na dostupnosti lepší a kvalitnější zdravotní péče. Poslední příčka se v roce 2014 změnila, Sársko vzrostlo a Sasko-Anhaltsko naopak kleslo na poslední místo. V roce 2014 na 10 000 obyvatel vychází v Německu 82 lůžek a pro srovnání s Českem je to 71 nemocničních lůžek. V roce 2014 na 10 000 obyvatel vychází v Německu 36 lékařů a pro srovnání s Českem je to 37 lékařů (<http://finexpert.e15.cz>). Za rok 2013 vypadla bohužel data za spolkové republiky Německa, data nejsou k dispozici v roce 2010 v republice Sasko a v republice Sasko-Anhaltsko v roce 2012. Nejvyššího věku se dožívají občané v republice Bádensko-Württembersko. Naopak nejnižšího věku se dožívají občané v republice Sasko-Anhaltsko.

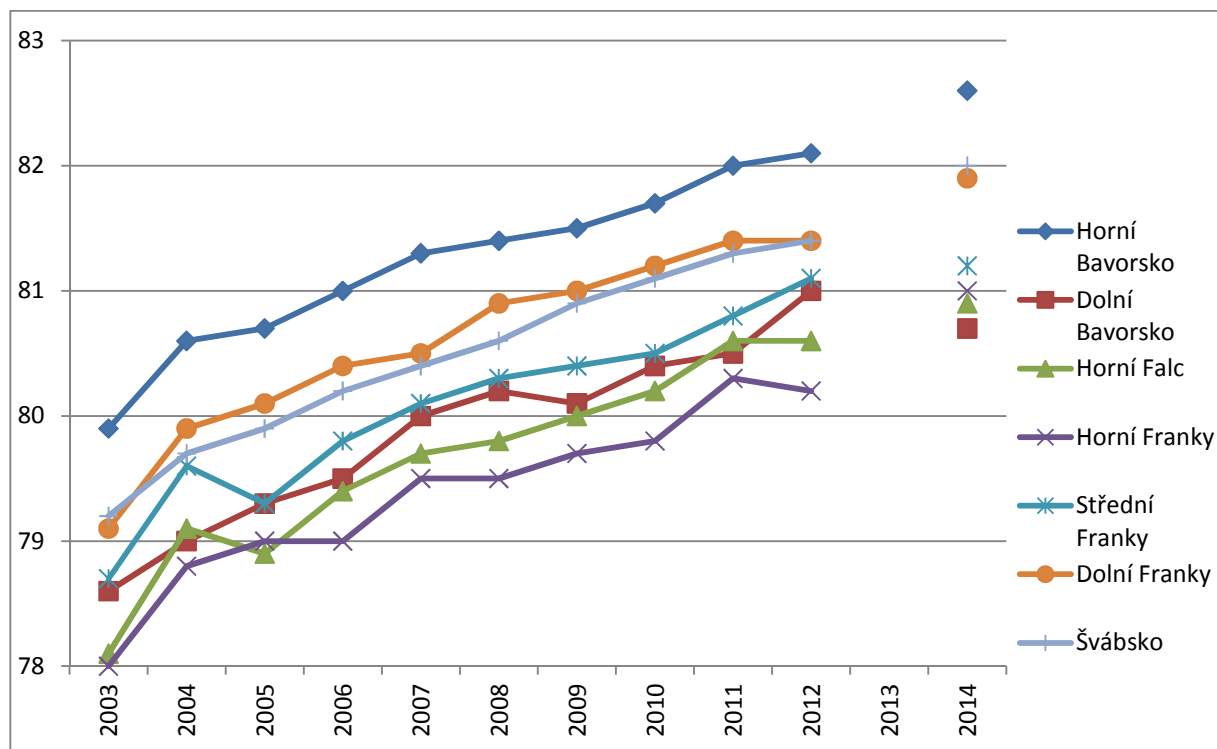
Graf č. 26: Vývoj naděje na dožití v republice Bádensko-Württembersko – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Naděje na dožití v republice Bádensko-Württembersko v regionech NUTS 2 je přibližně stejná. Větší odchylku měl v roce 2009 region Karlsruhe.

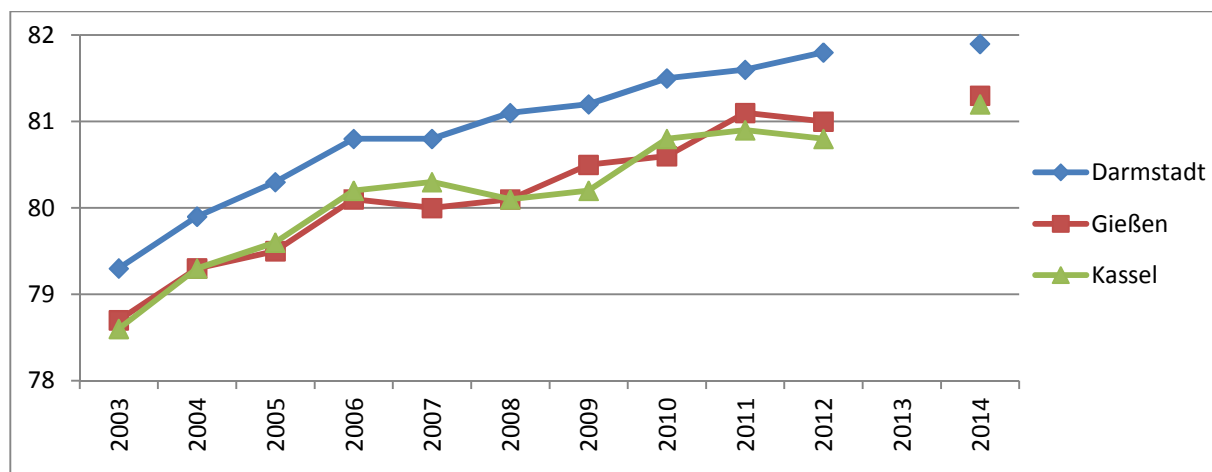
Graf č. 27: Vývoj naděje na dožití v republice Bavorsko – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Největší naděje na dožití je v regionu Horní Bavorsko. Naopak nejmenší předpokládaná naděje na dožití je v regionu NUTS 2 Horní Franky. Lehký pokles byl zaznamenán v roce 2005 u regionů Střední Franky a Horní Falc. Největší růst byl zaznamenán v roce 2004 u všech regionů.

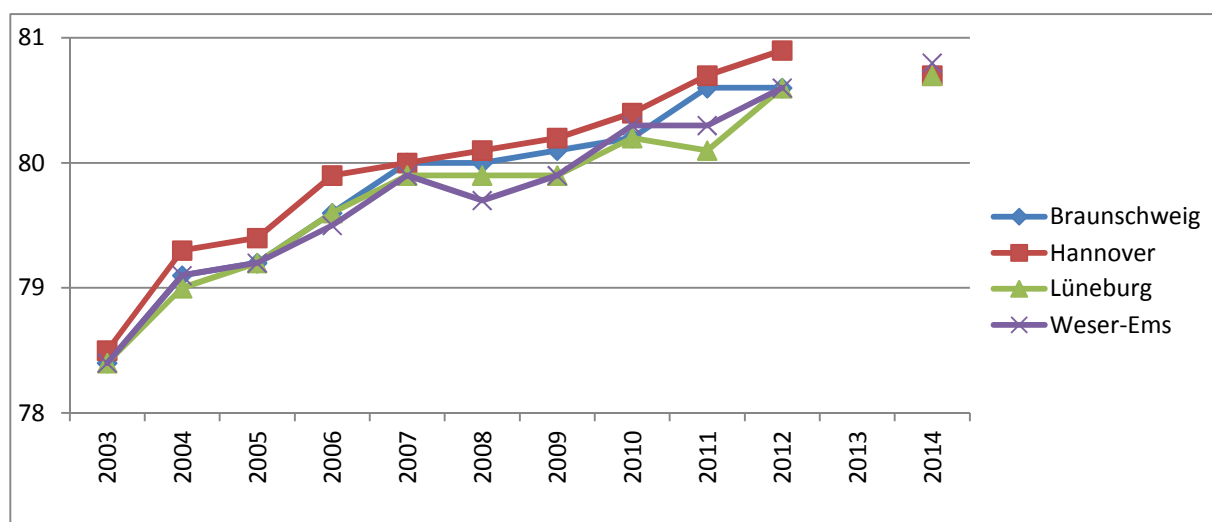
Graf č. 28: Vývoj naděje na dožití v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Nejdelší pravděpodobnost na dožití je v regionu Darmstadt a obrácená pravděpodobnost na dožití je v regionech Gießen a Kassel relativně na stejné úrovni. V roce 2008 došlo k lehkému snížení u regionu Kassel, na rozdíl od regionu Gießen.

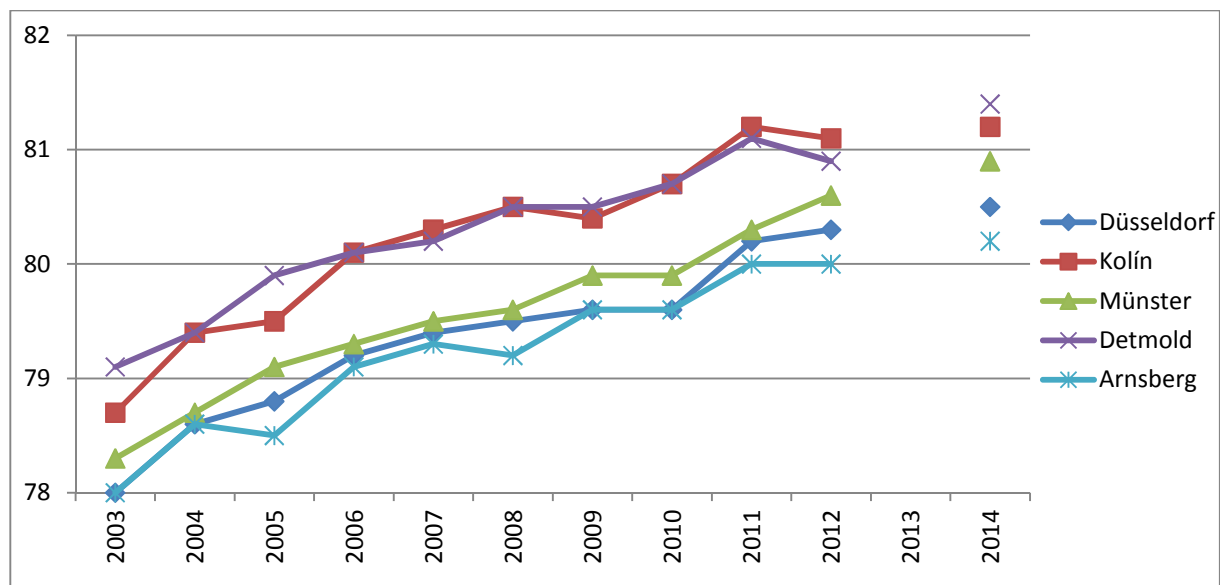
Graf č. 29: Vývoj naděje na dožití v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Nejdelší vyhlídky na dožití v republice Dolním Sasku je v regionu NUTS 2 Hannover a zvyšuje se nejrychleji. Všechny regiony v Dolním Sasku mají obdobný a postupný vývoj v naději na dožití. V roce 2003 začínaly regiony na stejných hodnotách a v roce 2011 je jejich vývoj lehce odlišný.

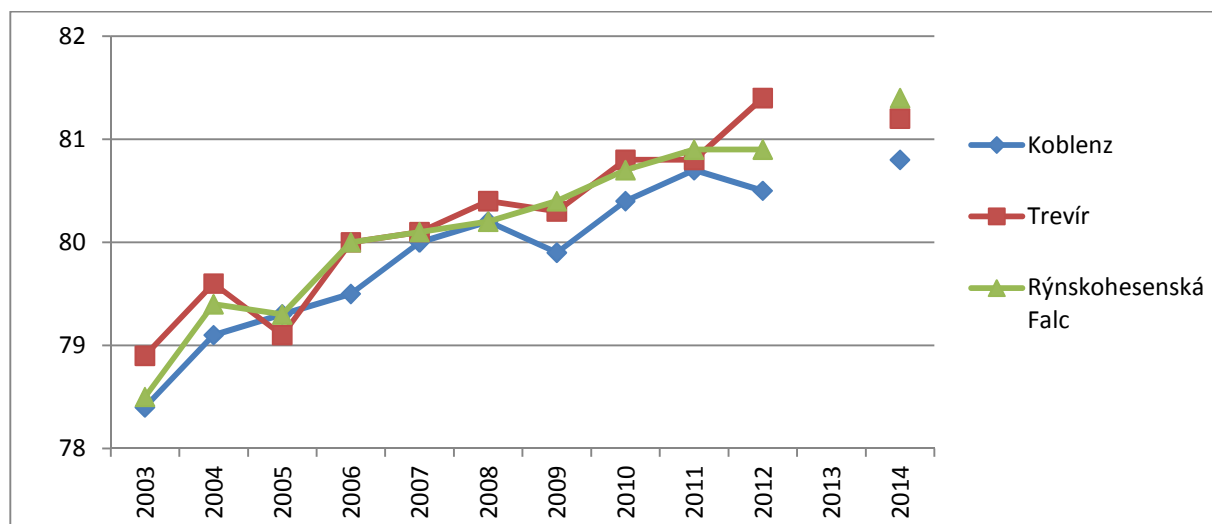
Graf č. 30: Vývoj naděje na dožití v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Největší vyhlídky na dožití v republice Severní Porýní-Vestfálsko jsou u regionů NUTS 2 Kolína a Detmoldu, které byly od roku 2006 přibližně stejné. Naopak nejmenší vyhlídky na vyšší dožití jsou v regionu Arnsberg.

Graf č. 31: Vývoj naděje na dožití v republice Porýní-Falc – regiony NUTS 2 (v letech)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

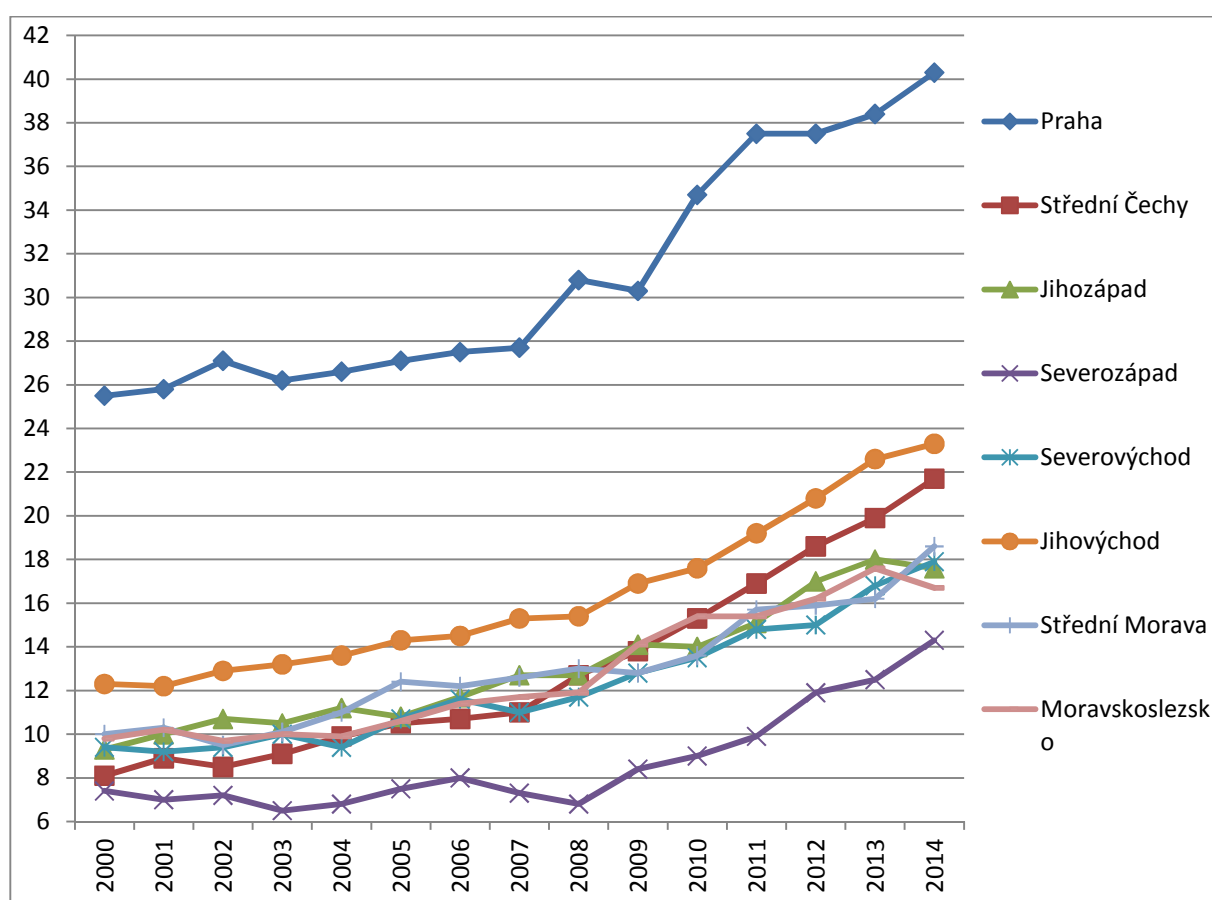
Všechny regiony mají velmi vyrovnaný charakter na naději na dožití. Větší nárůst byl zaznamenán v roce 2004. Pokles byl zaznamenán v roce 2005 u regionu Trevír.

4.6 Vzdělanost

Terciární vzdělávání za regiony NUTS 2

Do terciárního vzdělávání patří vysokoškolské a vyšší odborné vzdělávání. Terciární vysokoškolské vzdělávání umožňují vysoké školy a vyšší odborné vzdělávání umožňují vyšší odborné školy a konzervatoře.

Graf č. 32: Vývoj terciárního vzdělávání v Česku ve věkové skupině 25 - 64 let - regiony NUTS 2

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 24: Rozdíly terciárního vzdělávání v Česku v regionech NUTS 2 (v %)

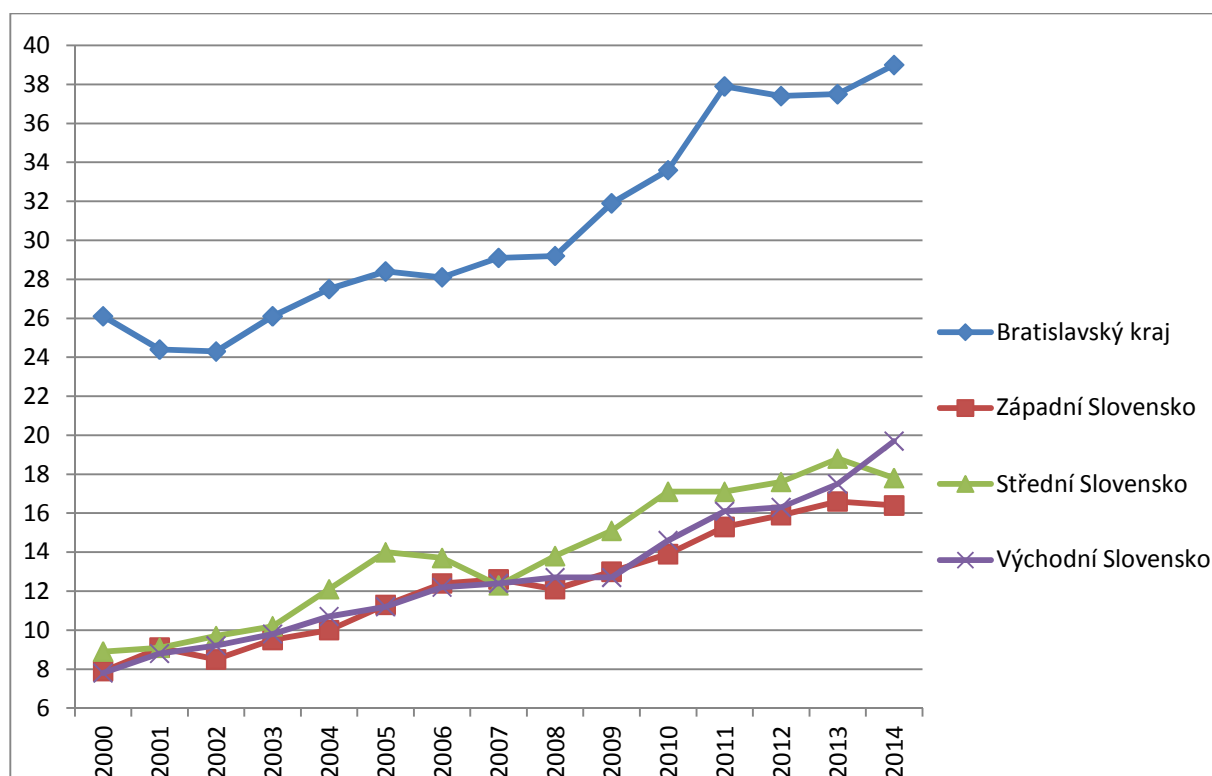
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Praha (25,5)	18,1	Praha (40,3)	26
Nejnižší hodnota	Severozápad (7,4)		Severozápad (14,3)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V regionu Severozápad je nejmenší procentuální zastoupení v terciárním vzdělávání, ale od roku 2008 se pomalu vzdělanost zvyšuje. Pokles terciárního vzdělávání v Severozápadním regionu je především dán tradičně závislou primární sférou, těžkého průmyslu nebo zemědělstvím. V terciárním vzdělávání roste rychleji region Střední Čechy než Jihovýchod. Region Praha zvýšil svoje terciární vzdělávání v průběhu sledovaných 15 let téměř o 15%. Region Severozápad zvýšil svoje terciární vzdělávání ve sledovaném období téměř 2x než tomu bylo v roce 2000. Regionální rozdíly v roce 2000 jsou nižší o 7,9% než tomu bylo v roce 2014. Regionální rozdíly v roce 2014 jsou v Česku vyšší o 3,4% než na Slovensku. Česko je charakteristické vysokou specializací v odborném vzdělávání. V Praze je velký počet vysokých škol. Pokud studenti studují vysokou školu v Praze, tak po vystudování tam většinou zůstanou, jelikož mají větší uplatnění v oboru nebo jim už v průběhu studia nabízejí některé firmy zaměstnání. V Praze je 8 veřejných vysokých škol, 1 státní vysoká škola a 23 soukromých vysokých škol. V Severozápadním regionu je 1 veřejná vysoká škola (Ústí nad Labem), 1 soukromá vysoká škola (Karlovy Vary). V roce 2010 studovalo vysokou školu v Česku 370 000 studentů a na přibližně 37 000 studentů vycházelo 1 mil. obyvatel. Od roku 2002 do roku 2010 se přírůstek studentů zvýšil oproti Německu, ale pořád pokulháváme za jejich hladinou (Körner 2010).

Graf č. 33: Vývoj terciárního vzdělávání na Slovensku ve skupině 25 - 64 let - regiony NUTS 2

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 25: Rozdíly terciárního vzdělávání na Slovensku v regionech NUTS 2

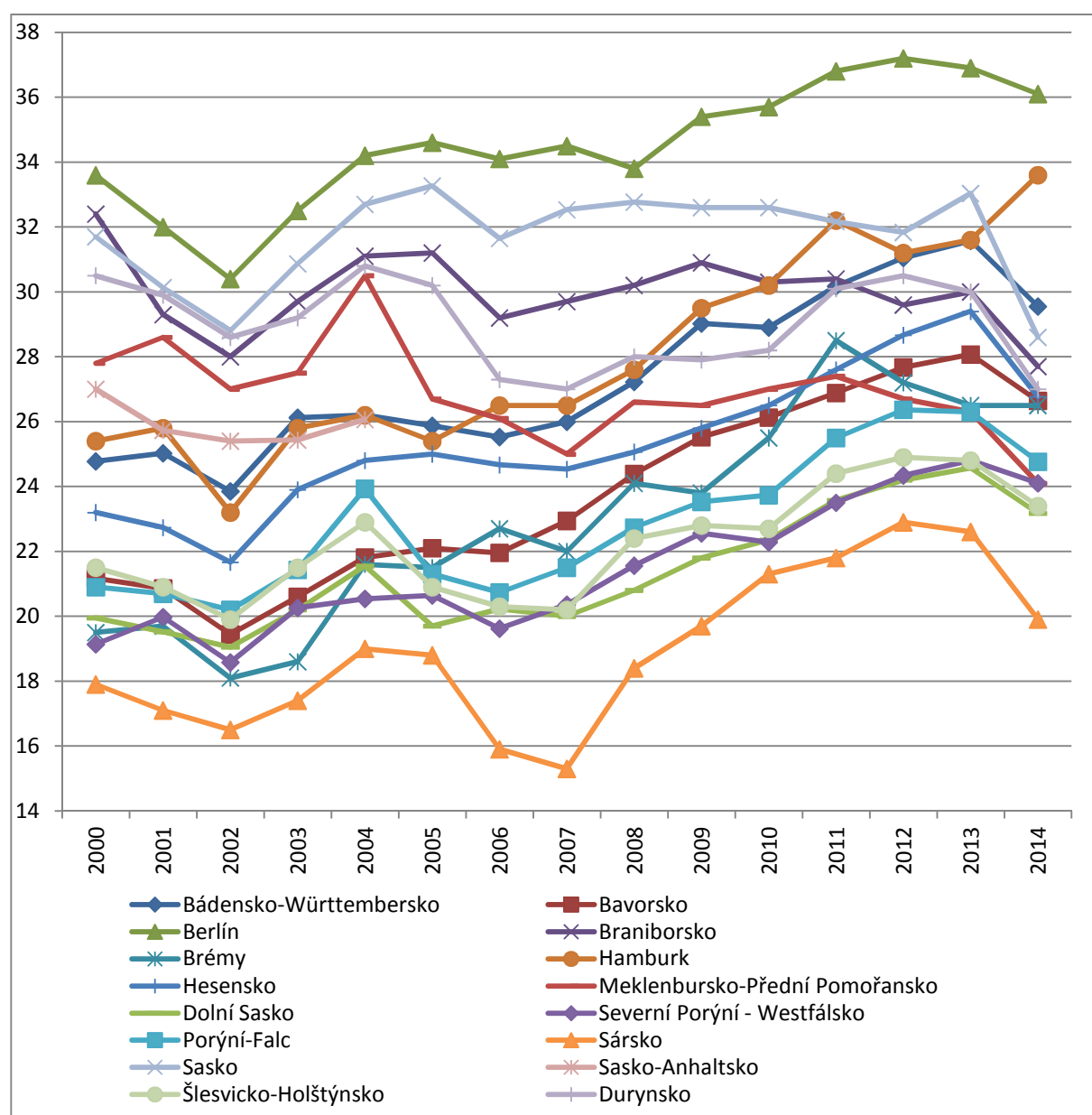
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Bratislavský kraj (26,1)	18,3	Bratislavský kraj (39)	22,6
Nejnižší hodnota	Východní Slovensko (7,8)		Západní Slovensko (16,4)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Na druhém místě v procentuálním zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se umístil v roce 2014 region Východní Slovensko. Region Východní Slovensko roste rychleji, než je tomu v regionu Západního Slovenska. Regionální rozdíly v roce 2000 byly v Česku a na Slovensku relativně stejné. Regionální rozdíly na Slovensku byly v roce 2014 nižší o 3,4% vůči Česku. Křivka Bratislavského kraje má progresivní růst. Pořadí v zastoupení terciárního vzdělávání v roce 2000 se změnilo tak, že v roce 2014 se Východní Slovensko zvýšilo a

naopak poklesl region Západní Slovensko. V Bratislavském kraji je 5 veřejných vysokých škol, 2 státní vysoké školy, 5 soukromých vysokých škol. V regionech Západního a Východního Slovenska jsou na tom s terciárním vzděláváním procentuálně zastoupeni s podobnými výslednými hodnotami. Východní Slovensko roste rychleji než Západní Slovensko. Východní Slovensko má pouze ve dvou městech 4 veřejné vysoké školy (Košice, Prešov) a 2 soukromé vysoké školy (Košice, Prešov).

Graf č. 34: Vývoj terciárního vzdělávání ve spolkových republikách Německa ve věkové skupině 25 - 64 let (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Berlín výrazně nepřevyšuje ostatní spolkové republiky Německa, jako to tomu je například na Slovensku v Bratislavském kraji a v Česku v Praze.

Tabulka č. 26: Rozdíly terciárního vzdělávání ve spolkových republikách Německa

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Berlín (33,6)	15,7	Berlín (36,1)	16,2
Nejnižší hodnota	Sársko (17,9)		Sársko (19,9)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Republikové rozdíly v procentuálním zastoupení v terciárním vzdělávání se ve spolkových republikách Německa oproti roku 2000 zvýšily o 0,5%. Situace se v roce 2000 a 2014 u nejvyšších a nejnižších hodnot ve spolkových republikách Německa nezměnila.

Tabulka č. 27: Rozdíly terciárního vzdělávání v bývalých východních republikách Německa

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Berlín (33,6)	12,1	Berlín (36,1)	12,7
Nejnižší hodnota	Šlesvicko- Holštýnsko (21,5)		Šlesvicko- Holštýnsko (23,4)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2014 jsou republikové rozdíly v terciárním vzdělávání vyšší o 0,6% oproti roku 2000. Nejvíce vzdělaných obyvatel je v městském státu Berlín a naopak nejméně terciérně vzdělaných obyvatel je ve Šlesvicku-Holštýnsku.

Tabulka č. 28: Rozdíly terciárního vzdělávání v ostatních spolkových republikách

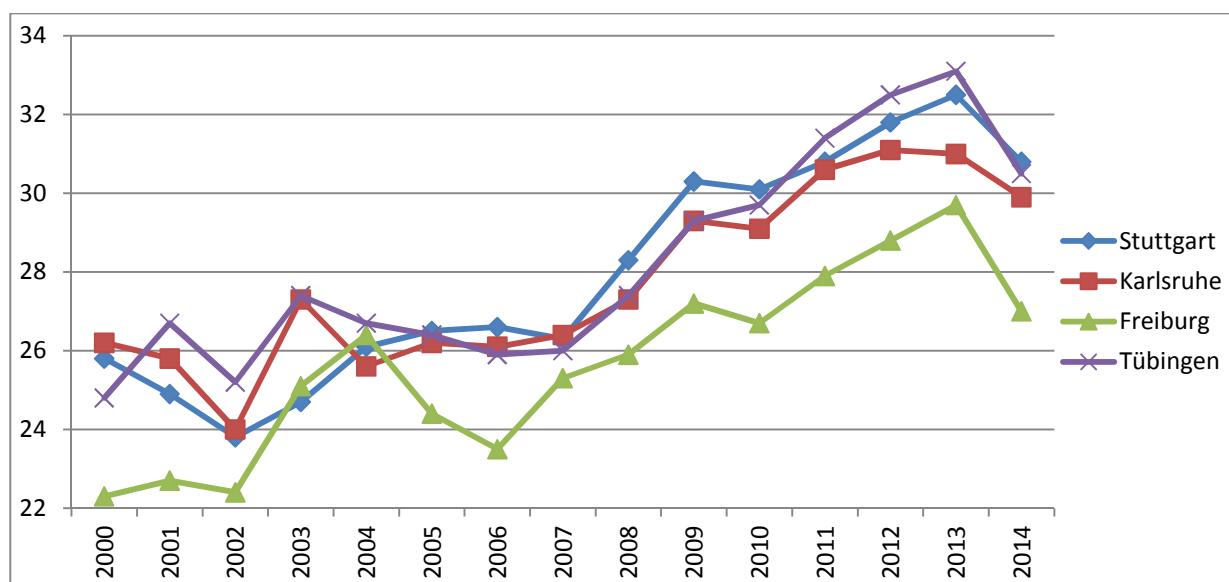
Německa

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Bavorsko (21,2)	3,3	Bavorsko (26,6)	6,7
Nejnižší hodnota	Sársko (17,9)		Sársko (19,9)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve spolkových republikách Německa je 340 státem uznávaných vysokých škol. Díky svému vyhraněnému charakteru, se některé německé školy specializují na 1 obor. V roce 2010 studovalo vysokou školu přibližně 2 mil. studentů, přičemž Německo má cca o 8,5x více obyvatel než je v Česku. V Německu je okolo 29 000 studentů na 1 mil. obyvatel. Největší podíl v terciární sféře ve vzdělanosti je v hlavním městě Berlín a poté následuje republika Sasko a v posledních 4 letech prudce vzrostl procentuální nárůst vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v Hamburku. Naopak nejmenší procentuální zastoupení má republika Sársko.

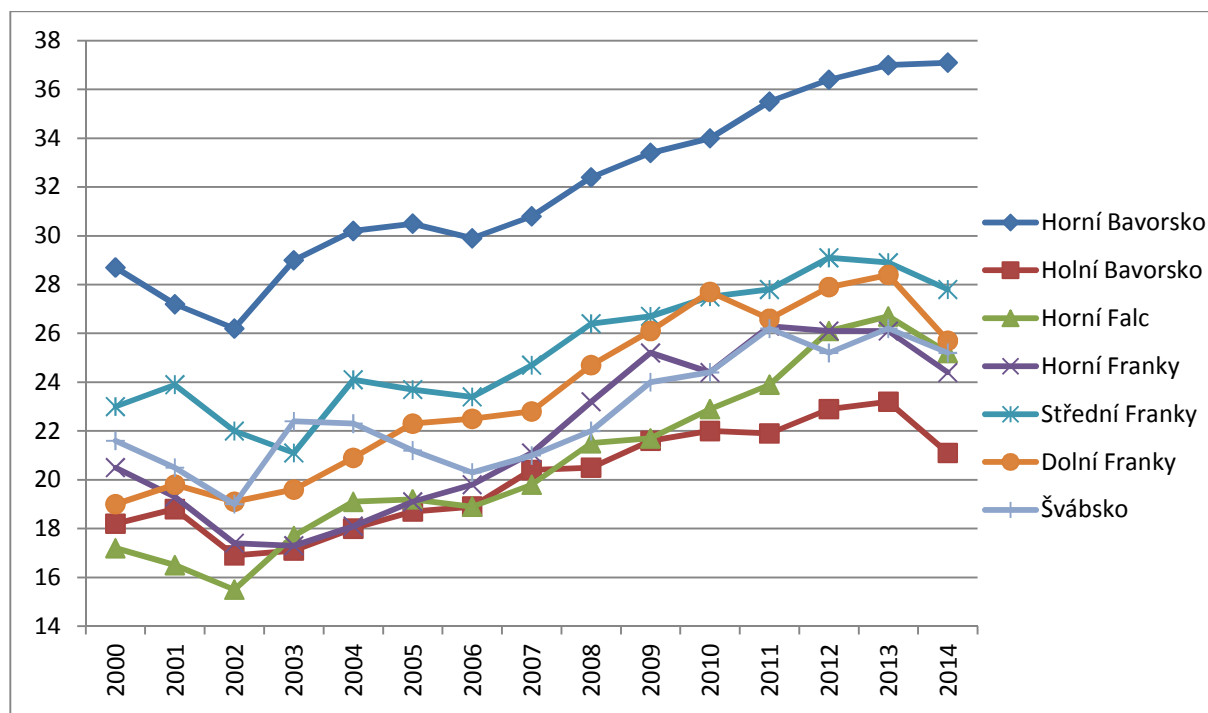
Graf č. 35: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Bádensko- Württembersko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Nejvyšší počet vysokoškolsky vzdělaných osob nelze jednoznačně určit. Nejmenší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob v republice Bádensko-Württembersko je v regionu NUTS 2 Freiburg. Od roku 2002 se výrazně zvýšilo terciární vzdělávání v regionu Freiburg, který dohnal ostatní regiony v roce 2004.

Graf č. 36: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Bavorsko (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 29: Rozdíly terciárního vzdělávání v Bavorsku v regionech NUTS 2

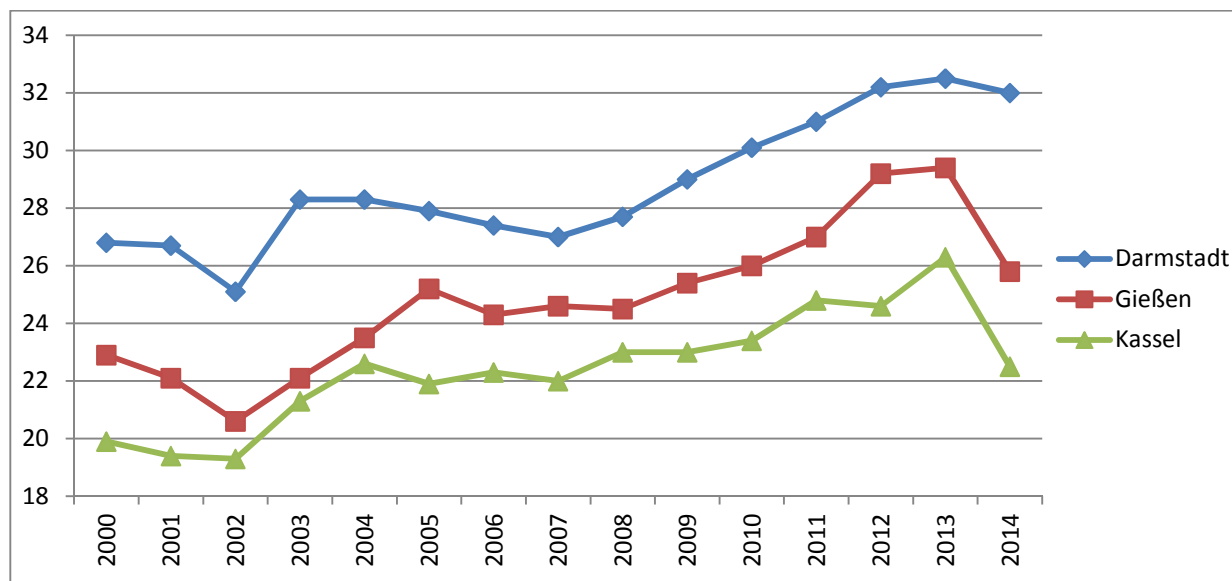
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Horní Bavorsko (28,7)	11,5	Horní Bavorsko (37,1)	16
Nejnižší hodnota	Horní Falc (17,2)		Dolní Bavorsko (21,1)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Regionální rozdíly ve vzdělanosti v Bavorsku jsou oproti roku 2000 vyšší o 4,5%. Nejvíce vzdělaných lidí v Bavorsku je v regionu Horním Bavorsku. V roce 2002 se snížila terciární vzdělanost ve všech regionech. V roce 2014 se změnilo pořadí na posledním místě. Nejhůře

se umístil region Dolní Bavorsko a naopak se zvedl region Horní Falcko oproti roku 2000. Dle Doležalové terciární stupeň vzdělávání spravuje Ministerstvo pro vědu, výzkum a umění. V Bavorsku se nachází 2 instituce: vysoká škola aplikovaných věd a univerzita. Vyšší odborná škola se do koncepce vysoká škola nezařazuje. V Bavorsku je 38 státních vysokých škol, pak jsou zde veřejné, církevní a soukromé vysoké školy.

Graf č. 37: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 30: Rozdíly terciárního vzdělávání v Hesensku v regionech NUTS 2

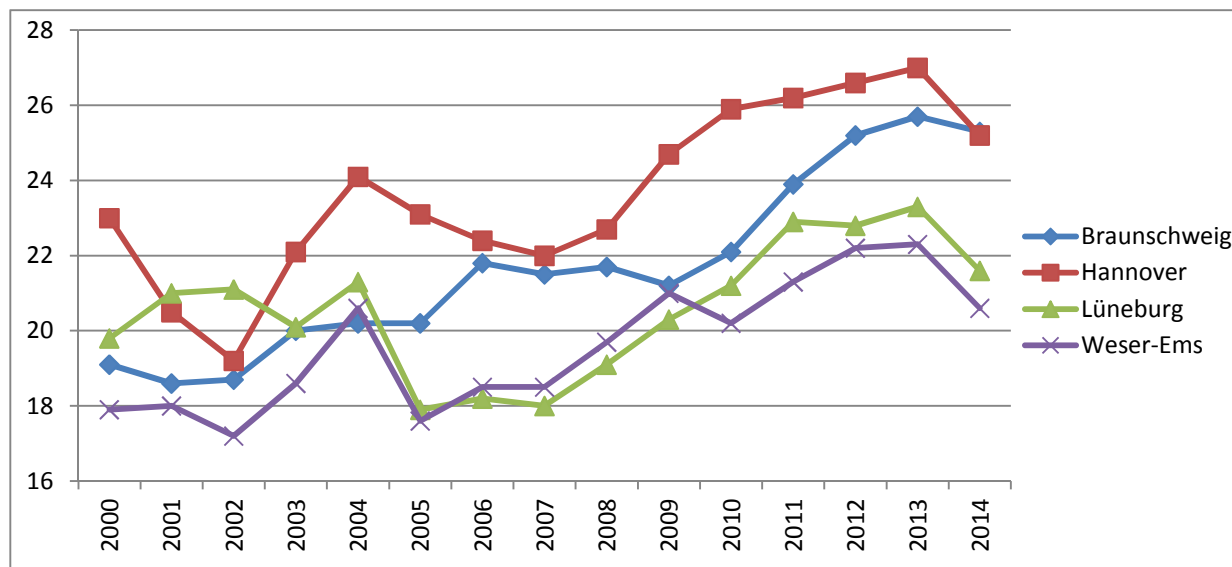
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Darmstadt (26,8)	6,9	Darmstadt (32)	9,5
Nejnižší hodnota	Kassel (19,9)		Kassel (22,5)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Od roku 2007 do roku 2013 pomalu vzrůstá procentuální terciární vzdělávání u všech regionů. V regionech Gießen a Kassel v roce 2014 byl zaznamenán rapidní pokles skoro o 4%. Nejvyšší vzdělanost je v regionu Darmstadt a nejnižší je v regionu Kassel. Regionální rozdíly se v roce 2014 zvýšili o 2,6% než tomu bylo v roce 2000. Nejvíce vysokoškolsky vzdělaných

obyvatel v republice Hesensko je v regionu NUTS 2 Darmstadt. V regionu NUTS 2 Kassel je opačný problém s vysokoškolsky vzdělaným obyvatelstvem.

Graf č. 38: Vývoj terciárního vzdělávání ve spolkové republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

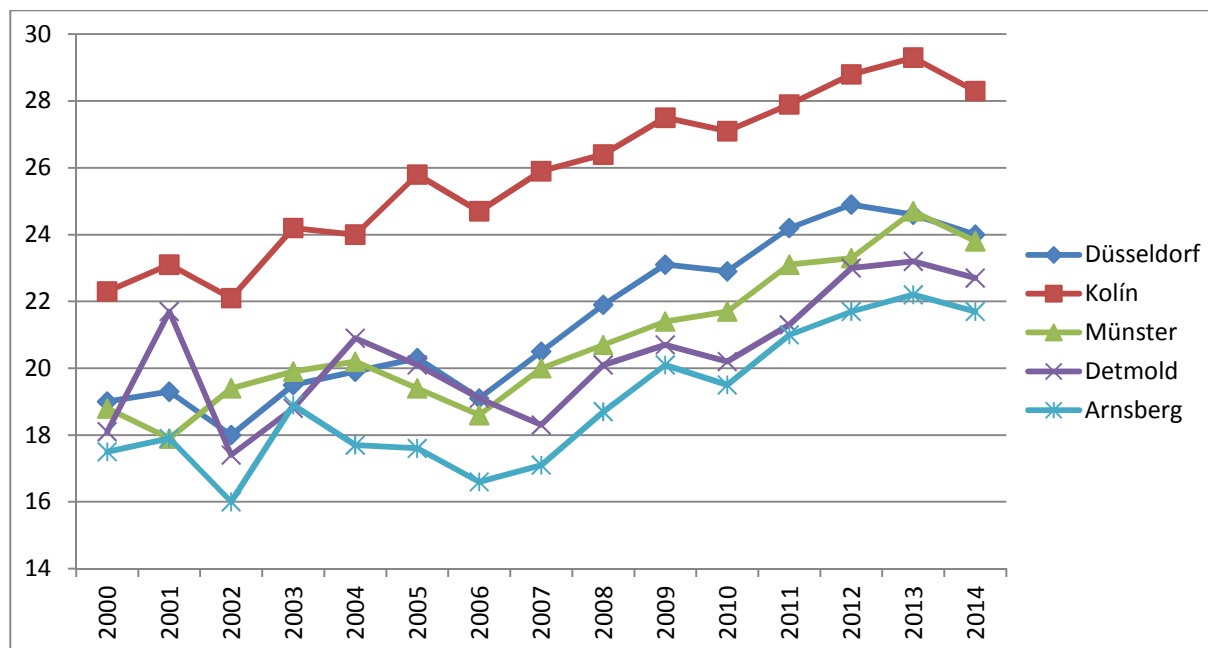
Tabulka č. 31: Rozdíly terciárního vzdělávání v Dolním Sasku v regionech NUTS 2

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Hannover (23)	5,4	Braunschweig (25,3)	4,7
Nejnižší hodnota	Weser-Ems (17,9)		Weser-Ems (20,6)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší propad terciárního vzdělávání byl přibližně o 4% do roku 2002 v regionu NUTS 2 Hannover a poté byl velký vzestup. Nejnižší procentuální zastoupení měl region NUTS 2 Weser-Ems. Změnilo se pořadí na prvním místě v roce 2014. První se umístil region Braunschweig a region Hannover se oproti roku 2000 propadl. Regionální rozdíly v terciárním vzdělávání se v roce 2014 snížily oproti roku 2000. Regionální rozdíl v roce 2000 a 2014 činil 0,7%.

Graf č. 39: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Severní Porýní-Vestfálsko - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Tabulka č. 32: Rozdíly terciárního vzdělávání v Severním Porýní-Vestfálsku v regionech NUTS 2

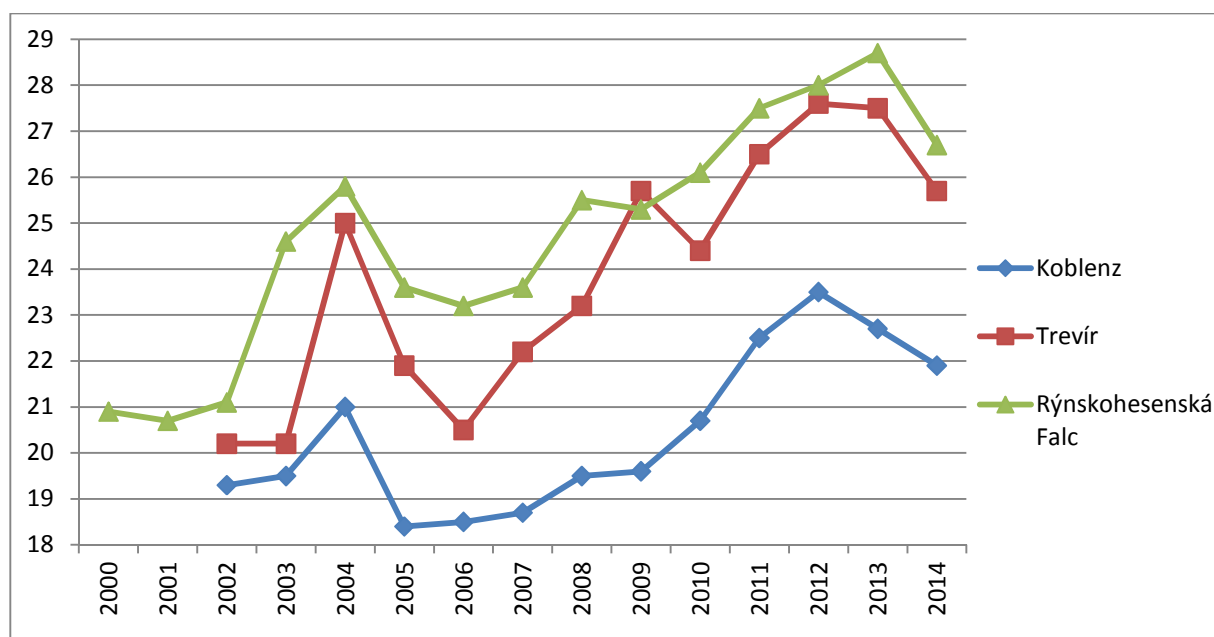
	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Kolín (22,3)	4,8	Kolín (28,3)	6,6
Nejnižší hodnota	Arnsberg (17,5)		Arnsberg (21,7)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce vysokoškolsky vzdělaných obyvatelů je v regionu Kolín a výrazně převyšuje ostatní regiony. Naopak nejméně vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je v regionu NUTS 2 v Arnsbergu. Vysoký pokles terciárního vzdělávání byl zaznamenán v roce 2002 v regionu NUTS 2 Detmold. Regionální rozdíly se v roce 2014 zvýšily oproti roku 2000 o 1,8%.

Graf č. 40: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Porýní-Falc - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

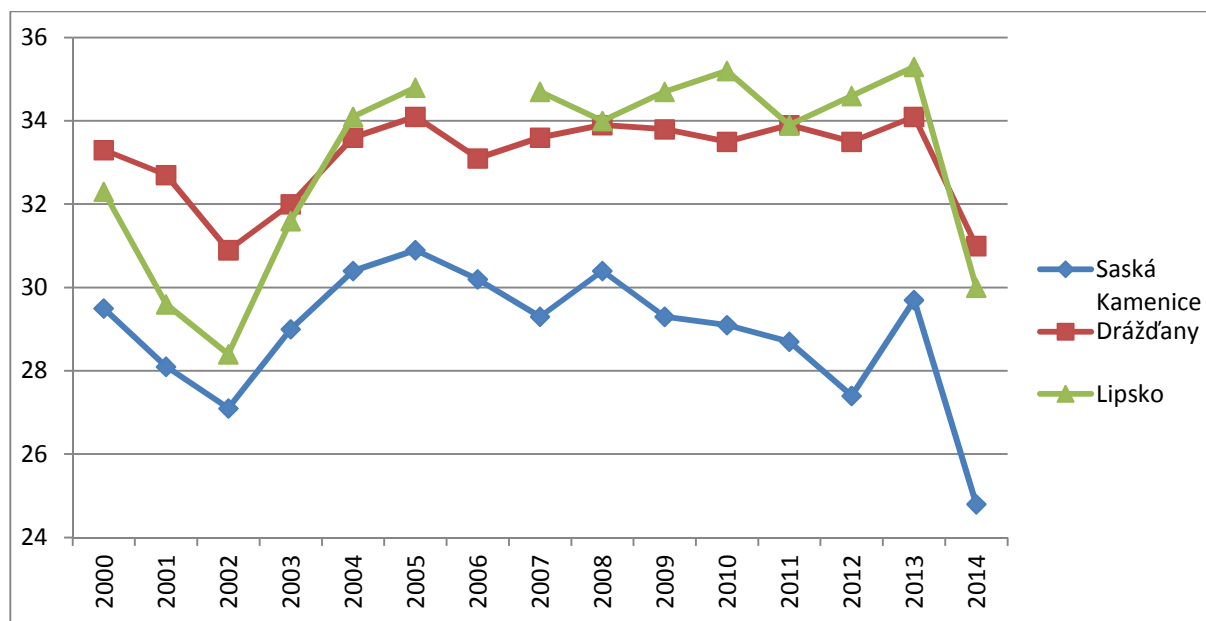
Tabulka č. 33: Rozdíly terciárního vzdělávání v Porýní-Falc v regionech NUTS 2

	2002	Rozdíl v roce 2002 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Porýní-Falc (21,1)	1,8	Porýní-Falc (26,7)	4,8
Nejnižší hodnota	Koblenz (19,3)		Koblenz (21,9)	

Zdroj: Vlastní zpracování

Za rok 2000 a 2001 nejsou data k dispozici u regionů NUTS 2 Trevír a Porýní-Falc. Obrovský počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel byl v roce 2003 zaznamenán v regionu Porýní-Falc a v roce 2004 byl v regionu Trevír. V roce 2005 a 2006 bylo zaznamenáno u všech regionů vysoké snížení vysokoškolského vzdělání. Od roku 2004 výrazně ztrácí region Koblenz. Regionální rozdíly ve vzdělanosti jsou v roce 2014 vyšší o 3% než v roce 2000.

Graf č. 41: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Sasko – regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

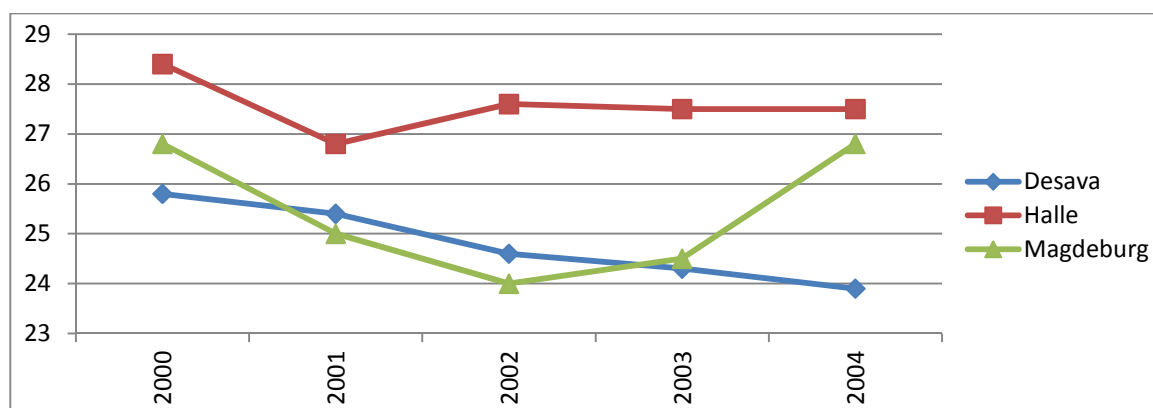
Tabulka č. 34: Rozdíly terciárního vzdělávání v Sasku v regionech NUTS 2

	2000	Rozdíl v roce 2000 (v %)	2014	Rozdíl v roce 2014 (v %)
Nejvyšší hodnota	Drážďany (33,3)	3,8	Drážďany (31)	6,2
Nejnižší hodnota	Saská Kamenice (29,5)		Saská Kamenice (24,8)	

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2006 vypadly data o regionu Lipsko. Pokles vysokoškolsky vzdělaných obyvatel byl ve všech regionech do roku 2002. Vysoký vzrůst vysokoškolsky vzdělaných obyvatel byl od roku 2002 do roku 2005 registrován v Lipsku. Výrazný pokles byl zapsán v roce 2014 u všech regionů. V roce 2014 činil pokles v Drážďanech o 2,3% a v Saské Kamenici o 4,7%. Výrazně ztrácí od roku 2003 region Saská Kamenice vůči ostatním regionům. Regionální rozdíly se v roce 2014 zvýšily o 2,4% než v roce 2000.

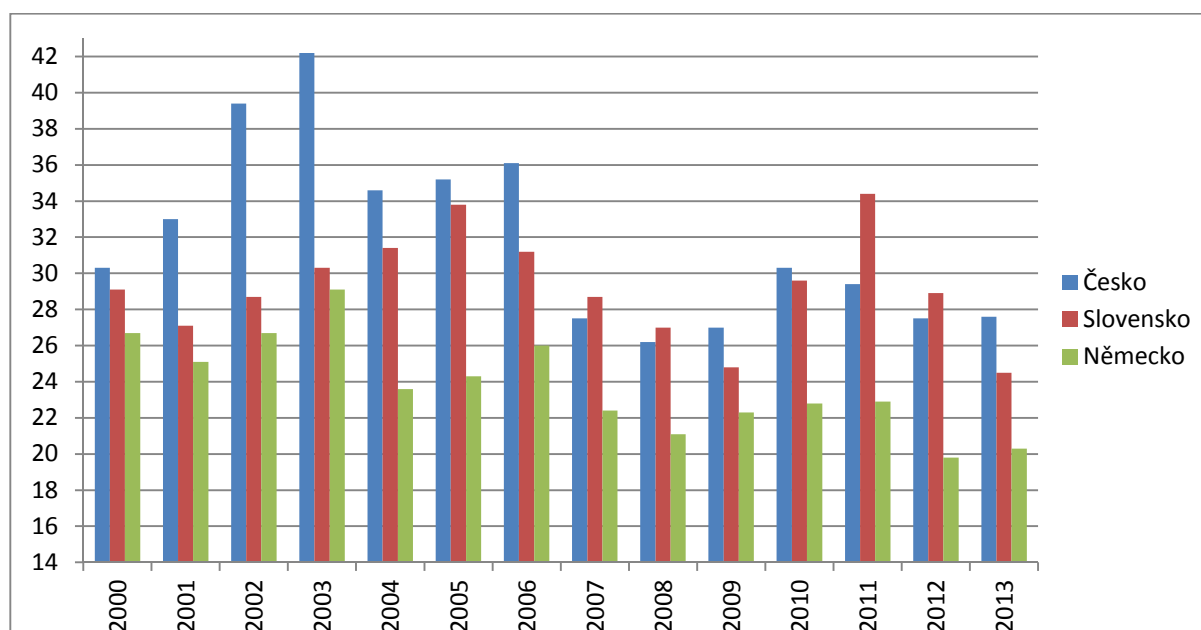
Graf č. 42: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Sasko-Anhaltsko - regiony NUTS 2 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

4.7 Kvalita ovzduší

Graf č. 43: Městská populace vystavená částicemi znečištěného ovzduší $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (částice < $10 \mu\text{m}$)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu

Nejmenší počet částic ve znečištěném ovzduší je v Německu. Od roku 2000 až do roku 2006 je větší znečištěné ovzduší v Česku než na Slovensku. Nejproblematictějšími regiony v Česku jsou dlouhodobě Moravskoslezsko a Severozápad Čech. Podle zpráv idnes v roce 2013 bylo v Česku oznámeno 20 smogových situací, které byly dlouhé 56 dní, a pro porovnání v roce 2014 bylo v Česku oznámeno 9 smogových situací, které byly dlouhé 21 dní.

5 Závěr

Snahou této bakalářské práce bylo zaměřit pozornost na současné trendy v porovnávání životní úrovně ve vybraných státech Evropské unie včetně srovnání jednotlivých regionů. V praktické části jsem se snažila využít této teorie a poukázat na několik příkladů, které s tímto problémem úzce souvisí.

Vyhodnocení hypotéz:

Hypotéza H1, ve které jsme předpokládali, že od roku 2004 roste životní úroveň Česka a Slovenska rychleji než u Německa, byla potvrzena.

U H1 jsme čekali, že se zjištěné výsledky potvrdí, neboť na vstupu do Evropské unie bylo hlavním cílem nastartovat rozvoj Česka a Slovenska. U Německa nelze předpokládat, že by tak rychle rostlo jako je tomu v Česku a Slovensku, neboť tyto země startovaly z nižší úrovně.

Hypotéza H2, ve které jsme předpokládali, že životní úroveň Slovenska roste rychleji než životní úroveň Česka, nebyla potvrzena. H2 nebyla potvrzena, je to dáno možná volbou jednotlivých ukazatelů. Životní úroveň Slovenska neroste rychleji než v Česku, je to možná dáno tím, že Slovensko je součástí eurozóny a Česko není. Slovenský dluh se od ekonomické krize zvyšoval daleko rychleji, než český dluh. Značný dluh je u regionu Východní Slovensko a je stále daleko nejslabším mezi slovenskými regiony. Region Východní Slovensko je téměř vždy na posledním místě u vybraných ukazatelů, které jsem si stanovila. Region Východní Slovensko je stabilně slabší v životní úrovni, než je tomu v regionech Česka. V regionech Česka tomu tak není, abychom mohli přímo říci, jaký přesně region je vždy na posledním místě. Mezi posledními regiony v Česku je Moravskoslezsko a Severozápad.

Hypotéza H3, ve které jsme předpokládali, že růstem životní úrovně se snižují meziregionální rozdíly na úrovni regionu NUTS 2 v rámci Česka a Slovenska rychleji než v rámci Německa nebyla potvrzena. V Česku jednoznačně dominuje metropolitní region Praha. U mnohých vybraných ukazatelů bylo vidět, že metropolitní region Praha se ještě více zrychluje a zvyšuje svůj postupný vývoj ve zkoumaných letech, což v Německu tak markantní nebylo. Na Slovensku jednoznačně dominuje metropolitní region Bratislavský kraj, který dále zvyšoval svůj postupný vývoj ve zkoumaných letech. Regionální politika má za úkol snižovat

regionální rozdíly v daném státě. Regionální politika v Česku a na Slovensku by se měla snižovat, ale u vybraných regionů se to nepotvrdilo. Na Slovensku a v Česku v regionech Praha a Bratislava se u určitých vybraných ukazatelů zrychlují meziregionální rozdíly. U ostatních regionů Česka a Slovenska se regiony vyvíjejí pomaleji. V Německu regionální politika snižuje regionální rozdíly.

Pokud bych si vybrala do své bakalářské práce některé jiné ukazatele pro porovnání životní úrovně, tak by zřejmě mohly potvrdit domněnku, že být součástí eurozóny je naopak velmi dobré. Dalšími zajímavými ukazateli by byli např. hrubé národní štěstí, index odpovědné konkurenceschopnosti, index stavu budoucnosti a spousta dalších jiných ukazatelů.

Regionální rozdíly v dlouhodobé nezaměstnanosti v Česku a na Slovensku se v roce 2014 snížily, než tomu bylo v roce 2003. Pokud jde o republiky bývalého východního Německa a ostatní republiky Německa tak v dlouhodobé nezaměstnanosti měly republiky menší rozdíly v roce 2014, než tomu bylo v roce 2003. Regionální rozdíly v dlouhodobé nezaměstnanosti se změnily ve spolkové republice Bavorsko, kde vyšlo, že v roce 2003 byly rozdíly 2,1% a v roce 2014 to bylo jen 0,6%.

U terciárního vzdělávání v Česku a na Slovensku se regionální rozdíly v roce 2014 zvýšily, než tomu bylo v roce 2000. Především zde hrají velkou roli metropolitní oblasti Prahy a Bratislavy. Z hlediska regionální politiky to moc pozitivní není, jelikož jsme očekávali, že to pomůže zvýšit vzdělanost u méně vzdělaných regionů, což se nepotvrdilo.

Vývoj HDP na obyvatele v Bratislavském kraji roste rychleji, než je tomu v Praze. Regionální rozdíly v Česku a Slovensku u terciárního vzdělávání jsou v roce 2014 vyšší, než tomu bylo v roce 2000. Vývoj HDP na obyvatele se v roce 2014 změnil oproti roku 2003, regionální rozdíly se zvýšily. Rozdíly HDP na obyvatele v bývalých východních republikách Německa nejsou tak velké jako v ostatních republikách západního Německa, z důvodů politicko-historické odlišnosti 2. poloviny 20 století.

Ve všech regionech Česka, Slovenska a Německa postupně dochází ke zvyšování naděje na dožití. Nevyšší naděje na dožití je v republice Bádensko-Württembersko. Zvýšení naděje na dožití přímo úměrně souvisí s kvalitou zdravotnického zázemí.

6 Diskuse

Pro lepší orientaci jsem rozdělila Česko, Slovensko do grafů podle regionů NUTS 2. Část Spolkových republik Německa jsem rozdělila do jednotlivých grafů s regiony NUTS 2. V každém státě je životní úroveň trochu jiná.

Některé potřebné podklady pro vytvoření grafů k bakalářské práci nebyly veřejně dostupné v určitých letech za jednotlivé regiony na webových stránkách. Ne všechna data, která jsem potřebovala do bakalářské práce byly k dispozici. U chudoby za stát Německo nebyly data k dispozici z webového zdroje The World Bank. Z Eurostatu vypadla data za rok 2013 u naděje na dožití za spolkové republiky Německa. Data z Eurostatu vypadla za rok 2010 u naděje na dožití v republice Sasko. Za terciární vzdělávání z Eurostatu vypadla data v republice Sasko a to konkrétně za region Lipsko za rok 2006. Data z Eurostatu v republice Sasko-Anhaltsko byly za regiony jen k dispozici od roku 2000 do roku 2004 a výpočty regionálních rozdílů jsem provedla jen za pětileté období. Výpočty regionálních rozdílů v tabulce u terciárního vzdělávání v republice Porýní-Falc byly provedeny až od roku 2002, jelikož za regiony Koblenz a Trevír vypadla za roky 2000 a 2001 data.

Na životní úroveň mají vliv další ukazatele, které jsem nemohla dále sledovat díky určitému omezení bakalářské práce. Určitě existuje mnoho dalších náhledů pro měření životní úrovně.

Zjišťování příčin, proč byly v určitých letech zaznamenány jednotlivé vývojové poklesy či růsty v regionální, ale i v globálním měřítku, by se dále mohlo pokračovat v navazující problematice v diplomové práci na navazujícím studiu. Myslím si, že by to bylo bez pochyby nesměrně zajímavé pátrání po dalších souvislostech.

7 Seznam map:

Mapa č. 1: Rozdělení Česka na regiony NUTS 2	7
Mapa č. 2: Rozdělení Slovenska na regiony NUTS 2	8
Mapa č. 3: Rozdělení Německa na jednotlivé spolkové republiky	9

8 Seznam grafů:

Graf č. 1: Index lidského rozvoje v jednotlivých zemích	19
Graf č. 2: Vývoj dlouhodobá míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech (v %)	20
Graf č. 3: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech ve věkové skupině 15 – 24 let	21
Graf č. 4: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v Česku - regiony NUTS 2 (v %)	22
Graf č. 5: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti na Slovensku - regiony NUTS 2 (v %)	23
Graf č. 6: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti ve Spolkových republikách Německa (v %)	25
Graf č. 7: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Bádensko-Württembersko - regiony NUTS 2 (v %)	27
Graf č. 8: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Bavorsko - regiony NUTS 2 (v %)	28
Graf č. 9: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Hesensko - regiony NUTS 2 (v %)	29
Graf č. 10: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v %)	30
Graf č. 11: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v %)	31
Graf č. 12: Míra chudoby v Česku a na Slovensku (v %)	33
Graf č. 13: Vývoj HDP na obyvatele v Česku - regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	34
Graf č. 14: Vývoj HDP na obyvatele na Slovensku - regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	35
Graf č. 15: HDP na obyvatele ve spolkových republikách Německa (v 1 000Kč)	37
Graf č. 16: Vývoj HDP na obyvatele v republice Bádensko-Württembersko - regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	40
Graf č. 17: Vývoj HDP na obyvatele v republice Bavorsko – regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	41
Graf č. 18: Vývoj HDP na obyvatele v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	42
Graf č. 19: Vývoj HDP na obyvatele v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	43

Graf č. 20: Vývoj HDP na obyvatele v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	44
Graf č. 21: Vývoj HDP na obyvatele v republice Porýní-Falc – regiony NUTS 2 (v 1 000Kč)	45
Graf č. 22: Vývoj HDP na obyvatele v republice Sasko – regiony NUTS 2.....	46
Graf č. 23: Vývoj naděje na dožití v Česku - regiony NUTS 2 (v letech)	47
Graf č. 24: Vývoj naděje na dožití na Slovensku - regiony NUTS 2 (v letech)	48
Graf č. 25: Vývoj naděje na dožití ve spolkových republikách Německa (v letech)	50
Graf č. 26: Vývoj naděje na dožití v republice Bádensko-Württembersko – regiony NUTS 2 (v letech)	51
Graf č. 27: Vývoj naděje na dožití v republice Bavorsko – regiony NUTS 2 (v letech).....	52
Graf č. 28: Vývoj naděje na dožití v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v letech)	53
Graf č. 29: Vývoj naděje na dožití v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v letech)	53
Graf č. 30: Vývoj naděje na dožití v republice Severní Porýní-Vestfálsko – regiony NUTS 2 (v letech)	54
Graf č. 31: Vývoj naděje na dožití v republice Porýní-Falc – regiony NUTS 2 (v letech)	54
Graf č. 32: Vývoj terciárního vzdělávání v Česku - regiony NUTS 2	55
Graf č. 33: Vývoj terciárního vzdělávání na Slovensku - regiony NUTS 2	57
Graf č. 34: Vývoj terciárního vzdělávání ve spolkových republikách Německa (v %)	58
Graf č. 35: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Bádensko-Württembersko – regiony NUTS 2 (v %)	60
Graf č. 36: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Bavorsko (v %)	61
Graf č. 37: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Hesensko – regiony NUTS 2 (v %)	62
Graf č. 38: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Dolní Sasko – regiony NUTS 2 (v %)	63
Graf č. 39: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Severní Porýní-Vestfálsko - regiony NUTS 2 (v %)	64
Graf č. 40: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Porýní-Falc - regiony NUTS 2 (v %)	65
Graf č. 41: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Sasko – regiony NUTS 2 (v %)	66

Graf č. 42: Vývoj terciárního vzdělávání v republice Sasko-Anhaltsko - regiony NUTS 2 (v %)	67
Graf č. 43: Městská populace vystavená částicemi znečištěného ovzduší $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (částice $< 10 \mu\text{m}$)	67

9 Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Rozdíly dlouhodobě nezaměstnaných v Česku v regionech NUTS 2	22
Tabulka č. 2: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti na Slovensku v regionech NUTS 2	23
Tabulka č. 3: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti ve spolkových republikách Německa	26
Tabulka č. 4: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v bývalém východním Německu	26
Tabulka č. 5: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti ve zbývajících republikách Německa	27
Tabulka č. 6: Rozdíly nezaměstnanosti v Bádensku-Württembersku v regionech NUTS 2 ...	28
Tabulka č. 7: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Bavorsku v regionech NUTS 2	29
Tabulka č. 8: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Hesensku v regionech NUTS 2	30
Tabulka č. 9: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Dolním Sasku v regionech NUTS 2 ...	31
Tabulka č. 10: Rozdíly dlouhodobé nezaměstnanosti v Severním Porýní-Vestfálsko v regionech NUTS 2	32
Tabulka č. 11: Rozdíly HDP na obyvatele v Česku v regionech NUTS 2	34
Tabulka č. 12: Rozdíly HDP na obyvatele na Slovensku v regionech NUTS 2	36
Tabulka č. 13: Rozdíly HDP na obyvatele ve spolkových republikách Německa	38
Tabulka č. 14: Rozdíly HDP na obyvatele v bývalých východních republikách Německa	38
Tabulka č. 15: Rozdíly HDP na obyvatele v ostatních republikách Německa	39
Tabulka č. 16: Rozdíly HDP na obyvatele v Bavorsku v regionech NUTS 2	41
Tabulka č. 17: Rozdíly HDP na obyvatele v Hesensku v regionech NUTS 2	42
Tabulka č. 18: Rozdíly HDP na obyvatele v Dolním Sasku v regionech NUTS 2	43
Tabulka č. 19: Rozdíly HDP na obyvatele v Porýní-Falc v regionech NUTS 2	45
Tabulka č. 20: Rozdíly HDP na obyvatele v Sasku v regionech NUTS 2	46
Tabulka č. 21: Rozdíly naděje na dožití v Česku v regionech NUTS 2	47
Tabulka č. 22: Rozdíly naděje na dožití na Slovensku v regionech NUTS 2	48
Tabulka č. 23: Rozdíly naděje na dožití ve spolkových republikách Německa	51
Tabulka č. 24: Rozdíly terciárního vzdělávání v Česku v regionech NUTS 2 (v %)	56
Tabulka č. 25: Rozdíly terciárního vzdělávání na Slovensku v regionech NUTS 2	57
Tabulka č. 26: Rozdíly terciárního vzdělávání ve spolkových republikách Německa	59
Tabulka č. 27: Rozdíly terciárního vzdělávání v bývalých východních republikách Německa	59

Tabulka č. 28: Rozdíly terciárního vzdělávání v ostatních spolkových republikách Německa	60
Tabulka č. 29: Rozdíly terciárního vzdělávání v Bavorsku v regionech NUTS 2	61
Tabulka č. 30: Rozdíly terciárního vzdělávání v Hesensku v regionech NUTS 2	62
Tabulka č. 31: Rozdíly terciárního vzdělávání v Dolním Sasku v regionech NUTS 2	63
Tabulka č. 32: Rozdíly terciárního vzdělávání v Severním Porýní-Vestfálsku v regionech NUTS 2	64
Tabulka č. 33: Rozdíly terciárního vzdělávání v Porýní-Falc v regionech NUTS 2	65
Tabulka č. 34: Rozdíly terciárního vzdělávání v Sasku v regionech NUTS 2	66

10 Zdroje a citace

1. BORJAS, George. *Labor Economics*. New York: McGraw-Hill Irwin. 2008. ISBN 978-0-07-340282-6.
2. CES VŠEM. *Konkurenční schopnost České republiky 2011–2012*. Praha: Linde, 2013. 168 s. ISBN 978-80-86730-97-4.
3. CÍLEK, Tomáš. *Konkurenceschopnost a inovační procesy v regionálním rozvoji Jihočeského kraje*. České Budějovice. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 2010. Dizertační práce. Ekonomická fakulta. Katedra řízení. [online]. Dostupné z: http://theses.cz/id/6upvm7/T_Clek_dizertan_prce.pdf
4. CzechTrade.cz. *Hospodářský profil spolklo země Severní Porýní-Vestfálsko*. [online] 2008. [cit. 2016-02-01] Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/hospodarsky-profil-spolkove-zeme-severni-poryni-vestfalsko/>
5. Česká televize. *Putování za vínem - Bádensko, Württembersko*. [online] 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1101726311-putovani-za-vinem-iii/203562263500014-badensko-a-wurtembersko/>
6. Český statistický úřad. *Postavení českého trhu práce v rámci EU*. [online] 2014. Dostupné z: [http://csugeo.i-server.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/a47fe4ac14dbf0e1c1257d240041c611/\\$FILE/czam072914analyza.pdf](http://csugeo.i-server.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/a47fe4ac14dbf0e1c1257d240041c611/$FILE/czam072914analyza.pdf)
7. DOLEŽALOVÁ, Jitka. *Srovnání německého (bavorského) a českého vzdělávacího systému a sportovních fakult*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/79377/fsps_m/diplomova_prace_1.pdf
8. DOSTÁL, P. *Multi-speed European Union: Differentiated Integration and Spatial Development in Public Opinion*. 2010. Prague: Geographica Serie vol. 6, Czech Geographic Society.
9. Eurostat. *European statistical system. Your key to European statistics*. [online] 2016. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=t esem130>

10. Evropská agentura pro životní prostředí. *Znečištění ovzduší*. [online] 2015. [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: <http://www.eea.europa.eu/cs/themes/air/intr>
11. Finexpert.e15.cz. *Zdravotnictví v EU v řeči čísel*. [online] 2014. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/zdravotnictvi-v-eu-v-reci-cisel>
12. Geografické rozhledy. *Česká republika v Evropské unii: demografický pohled*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Česká geografická společnost s.r.o., 1991-. 3(8-9). ISSN 1210-3004.
13. GORDON, D. *Indicators of Poverty & Hunger*. [online] 2005. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/ydiDavidGordon_poverty.pdf
14. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 3. Aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, 714 s. ISBN 80-7179-681-6.
15. *Chudoba v Evropě – reálný a naléhavý úkol*. [online] 2009. [cit. 2015-12-20]. Dostupné z: file:///D:/Downloads/Leaflet_SPSI-CS-090630.pdf
16. Idnes.cz. *Kvalita ovzduší se v ČR nezlepšuje, uvádí zpráva o životním prostředí*. [online] 2015. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kvalita-ovzdusi-se-v-cr-nezlepsuje-dtb-/domaci.aspx?c=A151119_173602_domaci_fer
17. Informační systém Masarykovy univerzity. *Přirozený přírůstek demografický přechod*. [online] [cit. 2016-01-16] Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2004/Z0044/Prirozeny_prirustek_demograficky_precho_d.txt
18. JUREČEK, Václav a kol. *Makroekonomie*. Vyd. 2. Praha: Grada Publishing, a.s, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.
19. KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum. 2005. S 42 ISBN 80-246-0222-9.
20. KNAUSOVÁ, IVANA. *Vybrané kapitoly ze sociální politiky*. Vyd. 2. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. [cit. 2016-01-16]. ISBN 80-244-1021-4.
21. KORELESKI, D. *Living standard vs life quality*. 2007. In ACTA SCIENTIARUM 65–73. [cit. 2015-12-20]. Dostupné z: http://www.wne.sggw.pl/p/publikacje/pdf/acta/ASO_6_3_2007.pdf#page=66
22. KÖRNER, Milan. *Urbanismus a územní rozvoj. Rozvoj vysokého školství v ČR a jeho širší historické a středoevropské souvislosti*. 2010. Ročník č. 13. Číslo 6. [online]. s.

51. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf
23. KRUPOVÁ, Marie. Ekonomický a demografický růst. Masarikova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Brno, 2008 [online]. Diplomová práce. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99981/esf_m/Ekonomicky_a_demograficky_rust.pdf
24. MACEK, J, FISCHER, J, POTŮČKOVÁ, Č. a kol. Ekonomická a sociální statistika. Vyd. 1. Plzeň: Západní univerzita v Plzni, 2008. ISBN 978-80-7043-642-4.
25. Měsíčník českého statistického úřadu. *Naděje dožití a průměrný věk*. Vyd. 3. [online] 2015. [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2015/03/nadeje-dožiti-a-prumerny-vek/>
26. MICHAELSON, Abdallah, SAM, Thomson a NIC, Marks. *National accounts of well-being: bringing real wealth onto the balance sheet*. New economics foundation, 2009. [cit. 2016-01-19]. ISBN 978-1-904882-50-3.
27. MUSIL, Petr a kolektiv. *Ekonomie*. 1 Vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2008. ISBN 978-80-7380-126-7.
28. Novinky. cz. *Putování okolo Mosely – kraj vína a kulturních pokladů*. [online] 2015. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/cestovani/nemecko/364595-putovani-okolo-mosely-kraj-vina-a-kulturnich-pokladu.html>
29. Oficiální portál pro podnikání a export. Hospodářský profil spolkové země Brémy. [online] 2008. [cit. 2016-02-14] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hospodarsky-profil-spolkove-zeme-bremy-92.html>
30. PAVLÍK, Z. *Nástin populačního vývoje světa*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1964, s. 308. [cit. 2016-01-07].
31. PAYNE, J. a kol. *Kvalita života a zdraví*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-657-0.
32. POLÁČKOVÁ, J., JINDROVÁ., A *Assesment of subjective aspects of the quality of life in the various regions of the Czech Republic* [online] 2011. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: http://www.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=51329;download=88550
33. Portál vysokých škôl. *Informacie o vysokých škôl*. [online] 2015. Dostupné z: <https://www.portalvs.sk/sk/informacie-o-vysokych-skolach>

34. Regionálny rozvoj. *Eurostat zverejnil najnovšie dáta o regiónoch*. [online] 2012. [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <http://euractiv.sk/regionalny-rozvoj/eurostat-zverejnil-najnovsie-data-o-regionoch-020144/>
35. SOCIOweb. *Co je to životní úroveň?* [online] 2005. [cit. 2016-01-14] Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=113&lst=108>
36. SOUKUP, Jindřich, a další. *Makroekonomie - Moderní přístup*. Praha: Management Press, 2009. ISBN 978-80-7261-174-4.
37. SOVA, Václav. *Životní úroveň a její plánování*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1978. s. 18.
38. SAMUELSON, PAUL A. *Ekonomie*. 18. vydání. NS Svoboda, 2008. ISBN 80-205-0590-3.
39. The World Bank. [online] 2016. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/>
40. TOUŠEK, V, J. KUNC a J. VYSTOUPIL. a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čunek, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.
41. TUČEK, M. a kol.: *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-22-9.
42. Univerzita obrany. *Světová ekonomika*. [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/33881/mod_resource/content/1/SE3.pdf
43. VYSTOUPIL, J. *Základy demografie*. Brno: Vydavatelství a nakladatelství Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3617-6.
44. United Nations Development Programme. Human Development Report. [online] 2015 . Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
45. Univerzita.net. *Vysoké školy na Slovensku a v Čechách*. [online] 2016. Dostupné z: <http://www.univerzita.net/univerzity-na-slovensku>
46. Vyzkum.cz. *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2007*. Úřad vlády ČR. [online] 2007. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/storage/att/C7C22EEBC6170759EE5EA60279292A94/Anal%C3%BDza%202007%20red.pdf>
47. Zaujímavosti.net. *Kde sa vyrábajú vozidlá BMW? Zaujímavý náhľad miest, kde sa rodí BMW*. [online] 2014. Dostupné z:

<http://zaujímavosti.net/blog/archiv/technologie/kde-sa-vyrabaju-vozidla-bmw-zaujimavy-nahlad-miest-kde-sa-rodia-bmw/>

48. Zpravy.e15.cz. *Prvenství Slovenska: vyrábí nejvíce aut na počet obyvatel.* [online] 2012. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/prvenstvi-slovenska-vyrabi-nejvice-aut-na-pocet-obyvatel-751631>

11 Abstrakt

ŠTYCHOVÁ, Martina. *Srovnání životní úrovně v České republice vůči vybraným zemím v Evropské unii*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 83 s., 2016

Klíčová slova: životní úroveň, Česká republika, Evropská unie, Česko, Slovensko, Německo, vývoj, srovnání, NUTS 2

Tato bakalářská práce se zabývá srovnáním vývoje životní úrovně v Česku, Slovensku a Německu. Tyto státy byly zvoleny právě proto, že Německo je stabilním členem Evropské unie a Česko a Slovensko byly dříve společným státem. Dnes je Slovensko a Česko už více než 10 let součástí Evropské unie. Slovensko a Česko mají rozdílný vývoj, pravděpodobně proto, že Slovensko je součástí eurozóny. Životní úroveň je zkoumána na úrovni vybraných států a regionů NUTS 2. Na základě vybraných ukazatelů human development index, nezaměstnanosti, chudoby, HDP na obyvatele, naději na dožití a vzdělanosti zjišťujeme kvalitu životní úrovně. Vzájemně sledujeme vývoj rozdílů mezi jednotlivými státy a regiony na úrovni NUTS 2, které se v průběhu období mění.

12 Abstract

ŠTYCHOVÁ, Martina. *Comparison standard of living in the Czech Republic to selected countries in the European Union*. Bachelor work. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 83 p, 2016

Key words: standard of living, Czech Republic, European Union, Slovakia, Germany, evolution, comparison, NUTS 2

This bachelor work is focused on comparison of standard of life in Czech Republic, Slovakia and Germany. I chosed these countries because Germany is really stable member of European Union. Czech Republic and Slovakia were together. Nowadays Slovakia and Czech Republic have been more than 10 years part of European Union. Both countries have different progress, maybe because that Slovakia is part of eurozone. Standards of living are examined at the level of the selected countries NUTS 2 region. On the basis of selected indicators of human development index, unemployment, GDP per capita, life expectancy and education, we detect standarts of living. Mutually we follow the development differencies between countries and regions at level NUTS 2, which changes during the period.